

Vėlinės. Virsta lentos rudos, ruduo...

Vytautas ŽEMAITIS. Informacinė lenta, kurią matote nuotraukoje, kažkada buvo gyvenvietės pavadinimą nurodantis kelio ženklas. Atitarnavęs savo amžių jis išmestas į metalo laužą. Tačiau taupiems suvalkiečiams atlieka pasirodė tinkama žymėti buvusių kapinių vietą. Prireikė tik uždažyti vietovardžio pavadinimą ir parašyti tai, kas nufotografuota.

Kad iš po dažų sluoksnio prasikala buvęs kelio ženklas, „Miesto laikraštis“ rašė prieš kelis metus. Tačiau savivaldybei iki šiol „dzin“. O gal ne „dzin“, gal tiesiog rankos nesiekia, nes buvusių žydų senųjų kapinių teritorija galimai yra Izraelio jurisdikcijoje? Nors, kita vertus, savo kailiu patyriau, kaip, neabejoju, ir dauguma miestelėnų – kertant šį pašėsupio sklypą žydų valstybės vizos nereikalaujama.

Saulių gatvę, prie kurios glaudžiasi kapinės, išrausė ją tvarkanti bendrovė „Kelranga“. Gal jos traktoriukas, o gal kas kitas apgadino informacinę lentą ir jos konstrukciją. Dabar jų vieta vėl tarp atliekų. Nors ką gali žinoti – kiekvieną centą skaičiuojantys 😊 savivaldybės vadovai gali nurodyti lentą ištiesinti - juk dėl to čia kadaise laidotiems nei šilta, nei šalta.

Skirtingai nei, pavyzdžiui, gyviesiems stovėti tame pačiame pašėsupyje prie paminklo nužudytiems žydams laikant lenteles su užrašu anglų kalba „mes prisimename“.

Suprantama, valdžios vyrų nuotrauką publikuojame ne siekdami atkreipti jų dėmesį į apgadintą informacinę lentą, o kaip priminimą, jog naktį iš paskutiniojo spalio šeštadienio į sekmadienį reikia persukti laikrodžius vieną valandą atgal.

P. S. Naudotais kelio ženklais „pagerbti“ ir kitose senosiose kapinėse (Vilkaviškio g.) laidoti žydai. Ar tik tiek jie nusipelnė Marijampolės miestui...?

Miesto LAIKRAŠTIS

NEMOKAMAI ir www.miesto.lt 2021 m. spalio 28 d. Nr. 22 (1771)

„Sūduvos“
futbolo
komanda -
šventa karvė,
o savivaldybė
- melžiama

Daugiau 7 psl.

Viena didžiausių ir
moderniausių medienos
perdirbimo įmonių

UAB JUODELIAI

KVIEČIA prisijungti prie komandos:

Ekskavatoriaus vairuotojus (1200-1500 Eur į rankas)

Šaltkalvius-remontininkus (1100-1600 Eur į rankas)

Autokrautuvo vairuotojus (800-1000 Eur į rankas)

Gamybos darbuotojus (700-800 Eur į rankas)

Operatorius (1000-1500 Eur į rankas)

Darbo pasiūlymus turim:

Marijampolės gamykloje, Juodelių g. 8, Nendriškių k., Marijampolės sav.

Jūrės gamykloje, Medelyno g. 4B, Jūrės k., Kazlų Rūdos sav.

Akmenynų gamykloje, Liepų g. 20, Akmenynų k., Kalvarijos sav.

Skambink arba rašyk!
+370 600 00515 arba cv@juodeliai.lt

Antra auklė ligoninei ir 800 milijonų sveikatos apsaugos pertvarkai

Gediminas AKEKAITIS

Krikščionių sąjungos Marijampolės regiono skyriaus pirmininkas

Miestelio ligoninėje išgirdęs, kad čia jam padėti negali – trūksta gydytojų, medikų, – žmogus ieškoti specialisto išsiruošia į Kauną. Rašydamas „ieškoti“ neapsirikau, nes dabar visos Laikinosios sostinės gydymo įstaigos sujungtos į vieną ir pavadintos Kauno ligonine. Toli gražu ne kiekvienas atvykėlis susigaudys, kad ta pati ligoninė gali būti ir miesto centre, ir pakraščiuose.

Tokia nesaldi tikrovė gresia pacientams iš periferijos, įskaitant Marijampolę. Mat ir mūsų ligoninėje – nori jos kolektyvas ar nenori – įvyks pokyčių, susijusių su pradedama šalies sveikatos apsaugos sistemos pertvarka, kuriai valdantieji nusiteikė ištratinėti 800 milijonų eurų.

Aišku, kažkiek lėšų bus patrupinta regionams, kurių ligoninėse numatoma mažinti skyrių, lovų skaičių, susiaurinti teikiamų paslaugų spektrą. Pinigų reikės medikų ir kito personalo išėitimams, sudvejintų ar sutręjintų skyrių pavadinimų lentelėms, naujoms nuorodomis gaminti, blankams spausdinti...

O pagrindinė dalis pinigų nusės didžiosiose gydymo įstaigose, visų pirma, Kauno. Kad šio miesto medikai galėtų dar geriau aptarnauti nemažą dalį Lietuvos. Kaip jie, pavyzdžiui, savo zonoje valdo pandemiją, jau rašiau – tai dažniausiai pasireiškia nurodymais priimti daugiau „covidinių“ pacientų regionų ligoninėms iš jų perimant daugiausiai pajamų atnešančias paslaugas.

Jeigu Mažeikių savivaldybės taryba su meru priešakyje, medikų bendruomenė, gyventojai sukilo prieš tokią pertvarką ir jų balsas buvo išgirstas – Sveikatos apsaugos ministerija pažadėjo nenaikinti visko, ką buvo užsibrėžusi šiame rajone, tai Sūduvoje situacija kita.

Ši mėnesį dalyvavau Šakiuose, prie savivaldybės vykusiame gyventojų mitinge prieš ketinamus uždaryti vietos ligoninės Vaikų ir Chirurgijos skyrius. Rajono gydymo įstaigoje numatoma palikti tik vadinamąją dienos chirurgiją, kai žmogus po operacijos gauna nuskaušminamųjų vaistų ir „išvaromas“ namo, kur jį turėtų prižiūrėti namiškiei arba ligonis pasirūpintų savimi pats. Gydytojas tuo tarpu kankinsis dėl paciento, kurio nemato, su kuriuo betarpiškai nebendruoja, todėl nežino, kuo gali padėti vienu ar kitu metu. Ir viskas dėl lėšų taupymo: kad nebūtų užimta lova, ligoniui nereikėtų ruošti maisto... Gaila, kad iš medikų mitinge buvau tik vienas, matyt, Šakių ligoninės vadovui jo partijos bičiuliai konservatoriai nurodė neleisti darbuotojų prie savivaldybės.

Čia susirinkę žmonės norėjo susitikti ir aptarti problemą su rajono meru Edgaru Pilypaitiu, kuris preliminarai jau informuotas apie numatomą ligoninės pertvarką. Tačiau rajono vadovas reginį stebėjo tik pro savivaldybės langą. O juk Šakių meras yra Marijampolės regiono plėtros tarybos pirmininkas. Jeigu jis bijo išeiti susitikti su savo rinkėjais, tai kaip

toks žmogus gali atstovauti regionui Seime, Ministrų taryboje, kitose valstybės institucijose?

Tuo tarpu Marijampolėje tylu, tik ligoninėje kažkas vyksta „po kilimu“. Čia taip įprasta nuo to laiko, kai mieste į valdžią atėjo socialdemokratams. Direktorius pasikviečia kelis lojalius darbuotojus, tie palinksi, surašomas protokolas, kad įvyko susitikimas su profsąjungomis, gydytojų sąjungomis ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis, jų atstovai supažindinti su pertvarkos metmenimis, su jomis sutinka. Tada direktorius informuoja steigėją – savivaldybės tarybą, kad kolektyvas pritarė Sveikatos apsaugos ministerijos planui.

Nors iš tiesų nieko panašaus! Ką numatoma keisti ligoninėje, jo kolektyvui bus pranešta tik prasidėjus pertvarkai. Kol kas pavako sužinoti, kad bus mažinama lovų Traumatologijos ortopedijos skyriuje, sprendžiama dėl Vaikų ligų, Akušerijos ginekologijos skyrių likimo.

Vargu ar mūsų ligoninei padės dar vienas steigėjas – juo kartu su savivaldybe ketina tapti Sveikatos apsaugos ministerija. Neabejoju, kad savivaldybei ir toliau teks „juodas darbas“: rūpintis komunaliniu ūkiu, kadrais, paslaugų kokybe, vadovavimu... O štai ministerija, kaip įprasta, sau pasiliks „popierinę“ veiklą, gal, pavyzdžiui, sukurs papildomą skyrių – regioninių ligoninių valdymo. Jo biurokratai nurodinės periferijos ligoninėms, kuriuos vaistus kompensuoti ir kitus menkniekius, kartais atvyks patikrinti, kaip vykdomi jų įsakymai.

Kokios pagalbos galima tikėtis iš sveikatos apsaugos ministro, kuriam vadovaujant nusizudė jau du nesveikos atmosferos gydymo įstaigose nepakėlę medikai? Štai dabar ministerija atsiuntė raštą su klausimais, ar gydytojai, kiti ligoninės darbuotojai, eidami į darbą, patiria stresą? Kaip jo nepatirsi, kai nežinai, kokių sulauksi „popierių“ iš ligoninės

administracijos, ar tai, ką darei vakar, bus reikalinga šiandien. Tokioje situacijoje kiekvienas galvoja, kaip išsisukti, kad ir avis būtų sveika, ir vilkas sotus.

Sveikatos apsaugos ministras neseniai atsiuntė savivaldybių merams padėkas už tai, kad gerai dirba, vadovauja kovos su „covidu“ kampanijai. Merų paprašyta padėkoti medikams, be to, trims savivaldybėms, kurios pirmos paskiepė 90 procentų gyventojų, ministerija žada išmokėti nemenkas premijas. Jos teks dalyvavusiems vakcinavime. Tik neaišku, kas gaus pinigus: gydytojai, medicinos sesutės, vaistinės, turgūs, bandelių kepėjai ar cepelinų virėjai, kurie pritraukė žmones skiepytis?

Numatyta nemenka finansinė paskata reiškia, kad pinigų yra labai daug, tačiau jie slepiami, juos skirstant nėra jokio skaidrumo. Jau „išlindo“ tūkstantiniai honorarai už televizijos laidą, sveikatos apsaugos ministerijos darbuotojų fotografavimą, o juk daugybės faktų dar nežinome, pavyzdžiui, kiek kainavo nemenką dalį šalies gyventojų diskriminuojantis Galiemybių pasas.

Minėti 800 milijonų eurų sveikatos apsaugai gali būti ištaškyti kaip savo laiku milijardas litų rusiškos geležinkelio vėžės rekonstrukcijai, pavadintai europiniu geležinkeliu „Rail Baltica“. Juo traukiniai tam tikrose atkarpose važiuoja net... 30 km per valandą greičiu.

Kad taip neįvyktų ir sveikatos apsaugos sistemoje, jos pertvarką būtina neatidėliotinai apsvarstyti su medicinos įstaigų kolektyvais, visuomeninėmis organizacijomis. Nuomones išanalizuoti, susisteminti, išsiaiškinti, kas, kur ir kiek kainuoja. Tik taip visuomenė galės suprasti, kur link judame: į sveikatos apsaugos sistemos pažangą ar jos sunaikinimą, varome medicinos darbuotojus dirbti užsienyje ar skiriame lėšų jauniems specialistams ruošti ir dirbti regionų medicinos įstaigose.

Vyresni darbo rinkoje: ką svarbu žinoti?

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija primena keletą pagrindinių Darbo kodekse įtvirtintų teisių, kurios gali būti aktualios vyresnio amžiaus darbuotojams.

Darbo kodeksas reglamentuoja, kad bet kokia diskriminacija dėl amžiaus – draudžiama.

Darbdavys privalo imtis priemonių darbuotojų kvalifikacijai ir jų profesionalumui, gebėjimui prisitaikyti prie besikeičiančių verslo, profesinių ar darbo sąlygų didinti. Šiais tikslais Darbo kodeksas, darbo teisės normų ar šalių susitarimu nustatytais atvejais ir tvarka numato, kad darbdavys sudaro sąlygas darbuotojui mokytis, tobulinti kvalifikaciją.

Darbdavys privalo sukurti tokią darbo aplinką, kurioje darbuotojas ar jų grupė nepatirtų priešišku, neetiškų, žeminančių, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų, kuriais kėsiamasi į atskiro darbuotojo ar jų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją ar jų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį. Darbdavys privalo imtis visų įmanomų priemonių psichologinio smurto prevencijai, o jį patyrusiems asmenims suteikti pagalbą.

Darbuotojas, kuris dirba pagal neterminuotą darbo sutartį ir sukako senatvės pensijos amžių bei įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas pas šį darbdavį, turi teisę raštu prašyti nutraukti darbo sutartį, išpėjęs

darbdavį ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas. Nutraukiant darbo sutartį šiuo pagrindu darbuotojui turi būti išmokėta dviejų jų vidutinio darbo užmokesčių dydžio išeitinė išmoka, o jeigu darbo santykiai tęsiasi trumpiau negu vienus metus, – vieno darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka.

Darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį, jeigu darbuotojo atliekama darbo funkcija darbdaviui tampa pertekline dėl darbo organizavimo pakeitimų. Jeigu pertekline darbo funkcija atlieka keletas darbuotojų, o atleidžiama tik dalis jų, tuomet darbdavys turėtų įvertinti perteklinę darbo funkciją atliekančių darbuotojų kvalifikaciją. Jeigu jų kvalifikacija tokia pati, tuomet darbdavys turėtų sudaryti atrankos komisiją ir vertinti darbuotojų pirmenybės teisę būti paliktam darbe pagal numatytą hierarchinę struktūrą. Pirmiausia pirmenybės teisė būti paliktam darbe priklauso ir darbuotojams, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus liko ne daugiau kaip 3 metai.

Įprastai darbdavys, norėdamas nutraukti darbo sutartį savo iniciatyva be darbuotojo kaltės, turi raštu įspėti darbuotoją prieš vieną mėnesį, o jeigu darbo santykiai tęsiasi trumpiau negu vienerius metus, – prieš dvi savaites.

Šie išpėjimo terminai dvigubinami darbuotojams, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus likę mažiau kaip 5 metai, ir trigubinami darbuotojams, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus liko mažiau kaip 2 metai.

Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto bei Kultūros ministerijos Lietuvos savivaldybių asociacija bei šešios senjorus vienijančios nevyriausybinės organizacijos pasirašė susitarimą. Juo siekiama sudaryti senjorams kuo palankesnes sąlygas gyventi visavertį asmeninį, visuomeninį, profesinį ir kultūrinį gyvenimą, įtraukti senjorus į su jais susijusių sprendimų priėmimą.

Tyrimai rodo, kad vyresnio amžiaus žmonių dalyvavimas socialinėje, politinėje veikloje bei sprendimų priėmimo procesuose Lietuvoje dar ganėtinai žemas. Jungtinių Tautų aktyvaus senėjimo indekso ataskaitoje pažymima, kad mūsų šalyje tik maždaug 11 proc. vyresnio amžiaus žmonių dalyvauja socialinėje ir politinėje veikloje. Tuo metu kitose Europos Sąjungos šalyse šis skaičius siekia net 27 proc.

Tikimasi, kad glaudesnis politiką formuojančių ir ją įgyvendinančių institucijų bei senjorus atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimas padės užtikrinti didesnę senjorų socialinę įtrauktį ir veiksmingesnį aktyvų senėjimą.

Antai savivaldybėms rekomenduota sudaryti visuomeniniais pagrindais veikiančias patariamąsias institucijas – vyresnio amžiaus asmenų reikalų tarybas – bei stiprinti ir remti vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų veiklą.

Gerinti senjorų gyvenimą

„Mantingos“ vadovas: kiekvieną darbuotoją priimame lyg į šeimą

Duonos, užkandžių ir šaldytų gaminių gamintojos „Mantingos“ produkcijos rasime bemaž kiekvienoje šalies parduotuvėje, tad jos pristatinėti nereikia. O kas slepiasi už įmonės durų? Niekas apie tai geriau nepapasakos, nei įmonės vadovas Mantas Agentas. Šis neslepia – kiekvienas čia įsidarbinęs patenka į aplinką, kuri yra lyg šeimoje. Darbuotojai vertina rodomą rūpestį ir dėmesį, todėl nekeista, kad įmonėje yra šimtai tokių, kurie stažą vienoje darbovietėje skaičiuoja jau dešimtmečiais.

Išbandė bandelių fasuotojo darbą

M. Agento beveik visas sąmoningas gyvenimas sukosi aplink „Mantingą“ – dar būdamas vaikas jau buvo įtrauktas į šeimos verslą. „Pirmas darbas, susijęs su „Mantinga“, buvo ir juokingas, ir atsakingas – būdamas septynerių su seserimi jau pozavau bandelių reklamoje. Tai reprezentuoti įmonę mokausi jau kelis dešimtmečius“, – šypsosi jis.

Būsimajam vadovui teko laiptelis po laiptelio nueiti visą kelią. Būdamas paaugliu, jis pradėjo dirbti ceche, kur fasavo bandeles. Studijų metu gautas žinias jau taikė dirbdamas projektų vadovu, kur buvo atsakingas už duomenų patikimumą. Įgavęs reikiamos patirties, pradėjo kuruoti rinkodaros ir pardavimų sritį. O 2019 m. perėmė vadovavimą įmonei iš savo tėvo Klemenso Agento.

„Panašias darbines patirtis turi ir kiti vadovai – yra išbandę įvairius darbus įmonėje. Kai nueini įmonėje tokį kelią, visai kitaip į viską žiūri – už skaičių matai gyvus žmones. Manau, kad tokios patirtys itin prisideda prie šeimos vertybėmis grįstu santykių tarp kolegų kūrimo. Ir tai nėra tik tušti pažadai. Štai neseniai padaryta darbuotojų apklausa parodė, kad labiausiai darbuotojai „Mantingoje“ vertina gerus santykius su kolegomis. Vadinas, judame teisinga kryptimi“, – sako jis.

Tampa mantingiečiais

Vadovo žodžius puikiai iliustruoja ir skaičiai. Daugiau nei trys šimtai darbuotojų „Mantingoje“ dirba daugiau nei 10 metų. Yra ir tokių, ku-

rie skaičiuoja kelis dešimtmečius darbo stažą vienoje darbovietėje. „Didelė dalis darbuotojų su įmone yra nuo pat pradžių, kartu mokėsi, augo, tapo artimi tarpusavyje, kaip didelės šeimos nariai. Vadiname save mantingiečiais ir taip jaučiamės. Maža to, mantingiečiais laikau ir kolegų šeimos narius, kuriuos per bendras veiklas stengiamės įtraukti į įmonės gyvenimą“, – sako jis.

Rūpestis darbuotojais atsispindi ir įmonės veiksmuose. Darbuotojus, kurie gyvena toliau, įmonė nuveža ir parveža iš darbo, jiems mokami motyvaciniai priedai. Darbo metu jie yra vaišinami pietumis, kava, arbata ir įvairiais saldėsiais. „Mantingos“ darbuotojai taip pat gali pasinaudoti nuolaidomis įmonės parduotuvėse. Rūpinantis darbuotojų saugumu, darbuotojai yra apdrausti nuo nelaimingų atsitikimų ir darbo metu, ir po darbo valandų.

„Gyvenimas nesibaigia už įmonės vartų. Mums svarbu, kad darbuotojai jaustų nuolatinį rūpestį. Tad kartu su jais pažymime svarbius gyvenimo momentus: vestuves, vaikų gimimus – įteikiame dovanas. Rūpinamės net mantingiečių laisvalaikiu – organizuojame renginius, į kuriuos stengiamės įtraukti darbuotojų šeimas. Ypatingą dėmesį skiriame ir kolegų vaikams: organizuojame jiems stovyklas, dalinai kompensuojame būrelius“, – pasakoja vadovas.

Siūlo atrasti save „Mantingos“ šeimoje

„Mantinga“ yra sparčiai besiplečianti įmonė, produkciją gabenanti jau į 40-į pasaulio vals-

Mantas Agentas (trečias iš kairės) su „Mantingos“ kolegomis – lyg šeimos nariai

tybių. Klausiamo M. Agento, kaip pavyksta nepamesti kelio šioje spartoje? „Taip, pagundų yra, tačiau mums nepasiklysti padeda pagrindinės įmonės vertybės. Tai kūrybiškumas, lankstumas ir atsakingumas. Ir būsimiems darbuotojams keliu reikalavimą, kad vadovautųsi panašiomis vertybėmis. Taip pat norėtų augti. Juk augantis darbuotojas ir yra augančios įmonės priežastis“, – sako jis.

Norintiems prisijungti prie „Mantingos“, šiuo metu įmonė siūlo atviras sandėlininko, elektrošaltkalvio, fasuotojo, operatoriaus bei krovėjo pareigybes. Dėl spartaus augimo nuolat atsiranda ir kitų laisvų darbo vietų – jas patikrinti galite internete, adresu <https://karjera.mantinga.lt>

M. Agentas ieškančius savo profesinio kelio arba norinčius jį pakeisti ragina prisijungti

prie „Mantingos“ darbuotojų šeimos. „Esame sparčiai auganti įmonė, todėl visada turime ką pasiūlyti, net jei jūsų gyvenimo aprašymas neatitinka šiuo metu viešai skelbiamų laisvų darbo pozicijų. Tiesiog reikėtų susisiekti su mūsų atsakingais darbuotojais ir paaiškinti jiems jūsų karjeros lūkesčius ir siekius. Galiau pažadėti, kad atrasite save „Mantingos“ šeimoje, kaip tai padarė šimtai mantingiečių“, – sako M. Agentas.

Norite prisijungti prie „Mantingos“ darbuotojų šeimos? Susisiekite su mumis!

Telefonu: 8-343-97799.

El. paštu: personalas@mantinga.lt

Dėžė, kaip lakmuso popierėlis

Juozas RAŠKAUSKAS. Skverelyje prie Vytauto g. 19-ojo namo dar ankstyvojo kapitalizmo laikais buvo įrengtas šviečiantis reklaminis stendas. Kas ten žadėta, neatsimena net garbaus amžiaus marijampoliečiai. Vieni sako, kad didelės palūkanos, kiti – neva reklamuotas čia pat užkastas lobis...

Dabar stendas sunykęs, nepašviečiamas, stiklas išdaužtas, bet mėgstantys reklamuotis „už dyką“ tebenaudoja šią griuveną pagal paskirtį: kviečia į koncertus, būrelius, parodas. Rinkimų metu jį buvo pamėgę vietos politikai, kaip jiems įprasta, klįjavę savo plakatus, kad užgožtų konkurentų.

Siūlau stendą palikti iki kitų savivaldos rinkimų, o už kandidatus į Marijampolės tarybą, kurie čia reklamuosis, nebalsuoti. Nes nesuvokiantis, kad ši dėžė nepuošia miesto, nevertas jį valdyti.

J. Raškausko nuotrauka

Naujiena!

Nauja parduotuvė AKIMIRKA SAU stebina išskirtiniais, ekskluzyviais namų kvapais, aukštos kokybės tekstilės bei kitomis kolekcijomis iš Prancūzijos bei JAV.

Mus rasite:
AKIMIRKA SAU, Jaunimo g. 12, Marijampolė
Darbo laikas: I-V 11-17 val., VI 11-14 val.
El.parduotuvė: prabanganamams.lt

Vilioja darbuotojus

Prekybos tinklas „Iki“ pradėjo įdarbinimo kampaniją „Pakviesk draugą dirbti“ – darbuotojams už naujo kolegos rekomendaciją ir sėkmingą jo įdarbinimą nuo šiol mokamos 400 Eur dydžio premijos. Edita Jakučionytė-Lukšė, prekybos tinklą „Iki“ valdančios UAB „Palink“ personalo departamento direktorė, sako, kad šia kampanija siekiama sparčiau užpildyti laisvas pozicijas ir kartu puoselėti įtraukiančią darbo kultūrą.

Pasak prekybos tinklo personalo direktorės, jeigu rekomenduotas kandidatas atitinka reikalavimus ir įdarbinamas, darbuotojui išmokama 400 Eur premija į rankas. Dalis premijos išmokama kandidatui vos tik įsidarbinus, antroji dalis – jam sėkmingai įveikus trijų mėnesių bandomąjį laikotarpį.

Šiuo metu prekybos tinklas ieško daugiau nei 500 darbuotojų dirbti parduotuvėse, logistikos bei gamybos skyriuose.

„Tauro“ komanda
„Tauro“ klubo nuotrauka

„Taurus“ - vėl geriausias šalies klubas

Rinaldas ČESNAITIS, „Tauro“ klubo vyriausiasis treneris. Kėdainiuose 31-ąsias Lietuvos kultūrizmo ir fitneso taurės varžybas jau aštuonioliktą kartą (!) laimėjo „Tauro“ komanda, aplenkusi antroje vietoje likusį Jurbarko „Progresą“ ir Kauno „Minotaurą“ (trečia vieta).

Individualiai atitinkamų kategorijų nugalėtojais tapo šie Marijampolės klubo atstovai: Inga Bakučionienė, Goda Butaitė, Julita Ciūnytė, Alina Čepurnienė, Kristina Micikienė, Daiva Pavydienė, Rugilė Talačkaitė, Mindaugas Giedris, Vilius Petrik, Tadas Žukauskas, pora J. Ciūnytė ir Andrius Talačka.

Antri buvo Ramunė Černiauskaitė, Kotryna Žukaitė, Edgaras Gladas, Martynas Peleckis, Marius Šileika, Artur Zacharov, poros G. Butaitė ir M. Peleckis, A. Čepurnienė ir M. Šileika.

Trečia vietas užėmė Martyna Binderytė, Evelina Tutinaitė, Ignas Geryba, Erikas Knyza, Arnas Šakočius, M. Šileika, Deividas Tamaliūnas, A. Talačka,

Tarp trenerių geriausiu pripažintas šių eilučių autorius.

Belgijos „Deimantinės taurės“ varžybų absoliučia nugalėtoja tapo J. Ciūnytė, taip pat geriausiai pasirodžiusi fitneso kategorijoje (+35 metai).

Antrąją vietą vyrų „Figūra“ kategorijoje užėmė A. Zacharov, trečiąs kultūrizmo absoliučioje kategorijoje buvo E. Gladas.

UAB IDAVANG – ambicinga ir nuolat auganti Danijos įmonė. Įkurta 1999 m., šiandien užima pirmąją poziciją Baltijos šalyse. Šiuo metu kompanijoje dirba daugiau nei 350 darbuotojų, kurie Lietuvos rinkai paruošia itin kokybišką produkciją. Pagrindinė vertybė įmonės vykdomoje veikloje yra ta, kad sėkmę galima pasiekti tik plėtojant socialiai atsakingą verslą ir nuolat atkreipiant dėmesį į darbuotojų plėtrą ir verslo modernizavimą.

Šiandien į savo komandą kviečiame prisijungti:

MECHANIKĄ

(Netičkampio k., Liudvinavo pšt., Marijampolės r. / Jusevičių k., Kalvarijos sav.)

Pagrindinės užduotys:

- ⇒ Pagalba renovuojant tvartus (griovimo, įrangos montavimo darbai su kvalifikuota priežiūra;
- ⇒ Nesudėtingi mechaniniai darbai pajungiant naują įrangą prie elektros, vandentiekio ir kitų komunikacijų;
- ⇒ Smulkus remonto darbai jau dirbančiuose tvartuose
- ⇒ Gebėti atlikti nesudėtingus suvirinimo (privalumas), santėchninius bei kitokio pobūdžio ūkio darbus;

Svarbu žinoti:

- ⇒ **Draudžiama auginti kiaules nuosavame ūkyje ar lankytis tose vietose, kur auginamos kiaulės.**

Privalu:

- ⇒ Turėti B vairuotojo;
- ⇒ Išmanyti mechaniką, santėchniką, elektromechaniką ir gebėti atlikti įvairaus nesudėtingus remonto darbus.

Mes tikimės, kad kandidatas:

- ⇒ Bus atsakingas, sąžiningas ir darbštus;
- ⇒ Orientuotas į rezultatą;
- ⇒ Neturės žalingų įpročių;

Mes siūlome:

- ⇒ Darbą draugiškame ir geranoriškame kolektyve;
- ⇒ Nemokamą maitinimą;
- ⇒ Darbą slenkančiu grafiku
- ⇒ Laiku mokamą konkurencingą ir skaidrų atlyginimą (nuo 1142 eur bruto, derinamas individualiai, priklausomai nuo turimų įgūdžių ir kvalifikacijos).

Jeigu susidomėjote ir norite išbandyti savo jėgas – susisiekite su mumis!

Savo gyvenimo aprašymą siųskite adresu jekaterina.paradneviene@idavang.com.

Daugiau informacijos +370 68268930, Jekaterina

Kompensuoja dantų protezavimą

Ligonių kasos atkreipia dėmesį, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. nebelikus dantų protezavimo eilių, apdraustasis privalo muoju sveikatos draudimu (PSD) dėl dantų protezavimo pagrįstumo įvertinimo turi kreiptis į pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros gydymo įstaigos, prie kurios yra prisirašęs, gydytoją odontologą. Gydytojas odontologas, nustatęs dantų protezavimo pagrįstumą, išrašys elektroninį siuntimą ir pats jį užregistruos.

Jei asmuo turi teisę gauti dantų protezavimo paslaugas, įstaiga, į kurią buvo kreiptasi, konsultacijos metu privalo išduoti tai patvirtinantį informacinį pranešimą. Gavęs pranešimą, asmuo galės kreiptis į pasirinktą gydymo įstaigą dėl dantų protezavimo paslaugų.

Vykstant į gydymo įstaigą būtina atkreipti dėmesį, ar ji yra sudariusi sutartį su teritorine ligonių kasa TLK dėl šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo. Antraip už suteiktas paslaugas reikės mokėti įstaigos nustatytais kainomis.

Teisę į Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšomis kompensuojamą dantų protezavimą turi asmenys, kuriems sukako senatvės pensijos amžius, vaikai iki 18 metų, asmenys, pripažinti nedarbingais arba iš dalies darbingais, asmenys, kuriems buvo taikytas gydymas dėl burnos, veido ir žandikaulių onkologinės ligos.

Ligonių kasos primena, kad minėtiems asmenims iš PSDF kompensuojama iki 561,35 euro, vaikams – iki 286,49 euro. Retais atvejais, kai reikalingas sudėtingesnis ir brangesnis gydymas (sprendimą priima gydytojų odontologų konsiliumas), kompensuojama suma gali siekti iki 1727,20 euro. Tuo atveju, jeigu išlaidos viršija nustatytą kompensuojamą iš PSDF sumos dydį, pacientui teks primokėti.

Tešiant Užnemunės „sūdovizacija“ praverčia ir vėliava

Arūnas KAPSEVIČIUS. Ateinančius, 2022-uosius metus Seimas paskelbė Sūduvos metais, o kad nebūtų liūdna vieniems džiaugtis tokia garbe, pridėjo dar dešimtį minėtinų įvykių bei garbingų žmonių. Manau, kad retam pavyktų juos mintinai išvardinti. Taip Seimo neįgalumas išskaido Lietuvos dėmesį

Nereikia būti dideliu pranašu

spėjant, kad ateinančiais metais daug festivalių, kitų renginių bus pavadinti Sūduvos, tačiau galiu drąsiai tvirtinti, kad nebus tyrinėjami piliakalniai ar sūduvių gyvenvietės, o paversti sūduviais bus mėginama Suvalkijoje užaugusią lietuvių tautos atgimimo kartą: Joną Basanavičių, Vincą Kudirką, Kazį Grinių ir kitus. Taip tešiant praėjusio amžiaus pen-

tajame ir šeštajame dešimtmetyje sovietų pradėtą Užnemunės „sūdovizaciją“, kad būtumėme atskirti nuo „anapusinių“ suvalkiečių.

Nors sūduvietiški metai tik artėja, bet Marijampolės, kai kurių vietos patriotų vadinamos Sūduvos širdimi, bėdos jau prasidėjo. Valstybės pinigų „valgytojų“ - Etninės kultūros gėlobos tarybos

iniciatyva atsirado Sūduvos regiono vėliava, kuri mūsų krašto savivaldybėms kažkodėl dalinta buvusių sūduvių žemių pakraštyje Zapyškyje...

Vėliava pašventinta, nors, kiek suprantu, sūduvius kryžiuočiai išnaikino kovodami prieš jų garbinamas dievybes ir siekdami apkrikštyti... Vėliavoje pavaizduotas išsišiepęs raudonas bulius labai primena Kauno miesto herbą. Jeigu jau reikėjo buliaus, tai bent būtų juodmargis, nes žalas karves laikė Žemaitijoje.

Net Rusijos caras savo laiku tiksliau įžvelgė būdingus mūsų kraštui heraldinius elementus: miškus ir upes, kurie buvo pavaizduoti Suvalkų gubernijos herbe. O dabar galvoje sukasi tik suvalkietiškas anekdotas: „Kodėl suvalkiečiai jautį pjauna su staciu? Kad daugiau mėsos būtų“.

Peršasi išvada, kad į Sūduvos širdį labiau taikosi Kaunas ir Kauno rajonas. Nors tiek „širdis“, tiek Marijampolės didžiavimas esant Sūduvos sostine yra ginčytini dalykai. Antai mūsų miesto vaikų darželio auklėtiniai, sukūrę Lietuvos paveikslą, Marijampolę diplomatiškai įvardino kaip Suvalkijos sostinę Sūduvos širdį (žymaus mūsų krašto istoriko Jono Totoraičio

Sūduvos-Suvalkijos variantas).

Sūduvių arba jotvingių gentys gyveno didžiulėje teritorijoje nuo Mozūrijos ežerų iki Polesės pelkių Baltarusijoje bei užėmė didžiąją dalį dabartinės Užnemunės. Sūduviais šią gentį vadino germanai, o slavai jiems suteikė jotvingių vardą. Tai prūsams gimininga gentis, kurią beveik visą sunaikino kryžiuočiai. Likusieji gyvi arba pabėgo į Lietuvą, arba buvo išstremti į Prūsiją XIII amžiuje.

Tiesioginis jų palikimas yra piliakalniai, pilkapiai ir vandenvardžiai. Pastaruosius tarpukaryje tyrinėjo švedų kalbotyrininkas Knutas Olafas Falkas, beje, išmokęs lietuvių ir lenkų kalbas. Jo darbų didžiulis archyvas saugomas Suvalkų muziejuje. Sūduvių palikimą tyrinėjo ir akademikas Zigmas Zinkevičius. Abu neaptiko sūduvių arba jotvingių kalbos likučių, išskyrus vandenvardžius.

Prieš 600 metų Melno taikos sutartimi Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei (LDK) atitekusios Sūduvos žemės tapo buferine zona tarp kryžiuočių ordino ir LDK. Po 200 metų ši teritorija pradėta apgyvendinti. Į jos girias kėlėsi lietuviai, gudai, mozūrai ir, visai gali būti, išlikę sūduviai...

Prieš kelis metus prie Želšvos fermų sunaikinti Būriškių piliakalnio likučiai tapo ar siloso, ar srutų duobe. Piliakalnis nebuvo įtrauktas į paveldo sąrašus, todėl prieš nukasant ne netirtas

A. Kapševičiaus nuotrauka

Apgaulingas žinutes siunčia ir Tadas Blinda

Valerija KIGUOLIENĖ, Lietuvos bankų asociacija (LBA). Finansiniai nusikaltėliai tampa vis išradingesni – pastaruoju metu gyventojams apgaulingas žinutes siunčia net pats žemaičių plėšikų vadas Tadas Blinda. Tokios išdaigos gali pasirodyti juokingos, jeigu susikaltėliams šiemet nebūtų pavykę iš šalies gyventojų išvilioti apie 8 mln. EUR. LBA įspėja – būtina elgtis apdairiai ir išmokti atpažinti sukčių metodus. Šiemet populiariausi sukčių metodai – apgaulingi skambučiai ir žinutės telefonu ar elektroniniu paštu, kuriose pateikiamos kenkėjiškos internetinės nuorodos. LBA prezidentė dr. Eivilė Čipkutė pastebi, kad sukčiųvimų turinys gali būti gąsdinantis, arba, atvirkščiai, nuotaikingas.

„Abiem atvejais sukčiai siekia manipuliuoti žmogaus emocijomis – sukelti susirūpinimą, stresą arba intrigą, džiugesį. Šitaip sutrikdomas įprastas atidumas ir budrumas, apie kurį nuolat primena prevencijos specialistai“, – akcentuoja LBA vadovė ir dalijasi keliais būdingais tokių žinučių pavyzdžiais:

Per gerai, kad būtų tikra

Jeigu sulaukėte informacijos apie laimėtą piniginių prizą ar gautą siuntą, kurios neprisiminate užsisakę, gerai įvertinkite, ar pranešimo turinys turi pagrindo. Net jei iš tikrųjų dalyvavote konkurse ar šiandien švenčiate gimtadienį, verčiau pasiskambinkite paslaugų teikėjui oficialioje svetainėje pateiktu telefono numeriu ir išsiaiškinkite, ar informacija, kurią gavote, yra tikra. O jeigu tokio paslaugos teikėjo nežinote, juo labiau nereikia spausti jo siunčiamų nuorodų.

Bauginantys „perspėjimai“

Neretai gyventojams siunčiamos trumposios žinutės ar elektroniniai laišukai, kuriuose pranešama apie neva iš jų sąskaitos atliktą įtartina mokėjimo operaciją, užblokuotą mokėjimo kortelę ar „Smart-ID“ paskyrą.

Tokiose žinutėse pateikiamos aktyvios nuorodos. Jas paspaudus, esate nukreipiami į savo interneto banką. Atrodo logiška?

Gal ir taip, bet tai tik dar viena sukčių apgaulė, kuri gali baigtis jūsų sąskaitos ištuštinimu. LBA ragina nepamiršti, kad bankai klientams niekada nesiunčia žinučių su aktyviomis nuorodomis į e. bankininkystės skiltį, taip pat nesiunčia ir sutrumpintų nuorodų.

Svarbu įsidėmėti, kad bankai niekada neprašo klientų viešinti konfidencialios informacijos nesaugiais kanalais. Be to, naudojantis elektroninėmis finansų paslaugomis, visada svarbu patikrinti naršyklės adresą lauką ir įsitikinti, kad tai yra oficiali interneto banko svetainė, o ne jos klonas klaidingu adresu.

Nepasitikėkite gauta informacija, jei ši jus pasiekė ne kaip atsakas į pateiktą užklausą. Jeigu sulaukėte laiško su neįprastu siūlymu ar prašymu iš nežinomo adresato, būkite ypač atsargūs. O jeigu šis prisistato žinomos įmonės, tarnybos ar kitokios institucijos atstovu, atsiprašę baikite pokalbį bei suradę nurodytos organizacijos kontaktus internete, patys paskambinkite ir

pasitikslinkite, ar ten dirba toks asmuo ir ar jo aprašytos aplinkybės, dėl kurių esą su jumis buvo susisiekiama, yra tikros.

Būkite budrūs sulaukę skambučio su prašymu atskleisti PIN kodą ar kitus konfidencialius duomenis. Nutraukite pokalbį ir susisiekiate su nurodyta institucija oficialiais jos internetinėje svetainėje nurodytais kontaktais.

Lankymasis sukčių sukurtose interneto svetainėse gali pridaryti bėdų. Į jas viliojama žinutėmis ir elektroniniais laiškais

su užuominomis į neva institucijų siunčiamus dokumentus ar dalykines situacijas. Nesinaudokite nuorodomis – visada patys įrašykite banko ar valstybės institucijos svetainės adresą naršyklėje.

Visus itin gerai skambančius pasiūlymus **tikrinkite atidžiai**. Reklaminiai skydeliai, kviečiantys užsukti į negirdėtas e. parduotuves, siūlančias neva žinomų prekių ženklų gaminius pusvelčiui – vienas iš tokių pavyzdžių. Naršant internete, reikia pasirūpinti antivirusinėmis programomis ir, jeigu pasiūlymas skamba įtartinais gerai, verčiau jį aplenkite.

Sukčių siunčiamų pranešimų pavyzdžiai

Vyskupą Juozą Žemaitį MIC prisimenant

Kęstutis ŽEMAITIS, kanauninkas. Gražiamie Zėnavykyų kėmpelyje Sparvinyų kėime, Griškėbūdžio parėpijoje 1926 metų rugpjūčio 30 dieną Juozo Žemėičio ir Antėninos Grigėitytės šeimoje gimė berniukas, pakrikštytas tėvo vardu. Tikriausiai nei tėvai, nei krikštijęs kunigas nepagalvojo apie kūdikio būsimąjį pašaukimą – kunigas ir Vilkaviškio vyskupijos ganytojas.

Šeimoje augo vyresni du broliai ir trys seserys. Juozukas buvo jauniausias, gimęs antroje motinos santuokoje, nes jo mama jauna liko našlė ir dar kartą ištekejė. Vienas iš brolių mirė jaunas, o kitas – Saliamonas tapo kunigu, pokaryje neteisingai apkaltintas ir nuteistas 10 – čiai metų lagerio. Gyvendamas Šakiuose žuvo vežamas pas ligonį.

Jauniausias Žemėičių sūnus Juozas 1934– 1939 metais mokėsi Meškinyų ir Barzdų pradžios mokyklose, o 1939– 1948 metais Šakių gimnazijoje. Jam teko patirti ir sovietinės areštinės gyvenimą, kada su daugeliu žmonių buvo uždarytas, apkaltintas Vasario 16 – osios paminėjimu.

Gerų ir pamaldžių tėvų, seserų, brolio kunigo Saliamono katalikiškas uolumas, mamos trijų brolių kunigų Aleksandro, Justino ir Jono pavyzdys galėjo turėti įtakos ir jaunojo Juozuko apsisprendimui tapti kunigu.

Jis pasirenka kunigystę savo gyvenimo keliu ir 1945 metais įstoja į Kauno Tarpdiecezinių kunigų seminariją. Visgi sovietų valdžia jam neleidžia baigti seminarijos. Paskutinių dalykų egzaminus išsilaiko jau dirbdamas pastoracijoje, nes 1949 m. rugsėjo 25 d. buvo pašventintas kunigu. Tada, 1949 m. spalio 11 d. kunigas Juozas paskiriamas Veiverių parėpijos vikaru. Tai buvo pirmoji tarnystės vieta, pažymėta partizanų sąjūdžiu, areštais, masinėmis tremtimis. Ir tai buvo kasdienybė. Vėliau, nuo 1950 m. kovo 18 dienos – jis Marijampolės šv. ark. Mykolo parėpijos vikaras, nuo 1953 m. liepos dešimtosios – Vilkaviškio parėpijos vikaras. Čia besidarbuojant prasideda sąlyginis atšilimas po Stalino mirties. Tačiau Bažnyčia nebegali ir toliau naudotis savo teisėmis ir laisvėmis. Persekiojimas tęsiasi.

Jaunasis Vilkaviškio vikaras Juozas Žemėitis 1953 m. rugpjūčio 20 d. sulaukia vyskupijos kurijos rašto – jis skiriamas į Simnų parėpijos administratoriumi. Ir čia džiūkų apsuptyje klebonas Juozas jaučiasi kaip namuose. Jo nuoširdus bendravimas su žmonėmis, kruopščiai paruošti pamokslai, nuostabus giedojimas – viskas patinka ne tik Simno parėpiječiams, bet ir aplinkinių parėpijų tikintiesiems. O koks buvo jų liūdesys, kai klebonas 1967 m. balandžio 28 d. buvo iškeltas ir paskirtas Šakių parėpijos klebonu ir Šakių dekanato

dekanu. Šakiuose klebonas tęsė pavyzdinę sielovadą, remontavo bažnyčią, rūpinosi dekanato parėpijomis. Popiežius Jonas Paulius II įvertino Juozo Žemėičio kunigišką uolumą ir 1980 m. gegužės 17 d. suteikė jam monsinjoro titulą.

Kunigas Juozas buvo reikalingas ne tik parėpijoje ar dekanate – jis nuo 1984 m. gegužės 10 d. – Vilkaviškio vyskupijos Kunigų Tarybos ir Konsultorių kolegijos narys, dažnas rekolekcijų vedėjas.

Maldingumas, gilus tikėjimas, pagarba žmogui dažnai paskatina tiek vyrus, tiek moteris rinktis pašventojimo gyvenimo kelią. Todėl 1986 m. rugsėjo 18 d. kunigas Juozas Žemėitis pasibeldė į Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų kongregaciją (MIC) ir taip pasuko palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio pėdomis.

Atrodė, kad dar ilgai tęsis klebono Juozo Žemėičio darbas Šakiuose, tačiau, atkūrus Vilkaviškio vyskupijos savarankiškumą, popiežius Jonas Paulius II 1989 m. kovo 18 d. jį paskyrė tituliniumi Tabaikaros vyskupu ir Vilkaviškio vyskupijos Apaštaliniumi Administratoriumi, o nuo 1991 m. gruodžio 24 d. – Vilkaviškio vyskupijos vyskupu.

Čia prasidėjo naujas kunigo Juozo, dabar jau vyskupo, gyvenimo ir sielovados tarpsnis, paženklintas bega-

liniu rūpesčiu vyskupijos reikalais, meile žmonėms, rūpesčiu kunigais. Jo pastangomis buvo atstatyta Vilkaviškio katedra, nemažai karo metais sugriautų ar pokaryje iš tikinčiųjų atimtų ir pavestų įvairių paskirčių pastatais bažnyčių.

Vyskupas ugdė ir gyvąją Bažnyčią, rėmė katalikiškas organizacijas, rūpinosi pašaukimų sielovada, atkūrė kunigų seminariją, vyskupijos kapitulą, pašventino 72 naujus kunigus.

Būdamas garbingo amžiaus vyskupas Juozas Žemėitis nuo 2002 m. sausio 5 dienos tapo Vilkaviš-

chio vyskupijos vyskupu emeritu, bet nenustojė rūpintis vyskupija ir talkinęs savo įpėdiniui naujam šios vyskupijos vyskupui Rimantui Norvilai.

Vyskupo Juozapo nuopelnus kraštui vertino ir civilinė valdžia - 2002 metų vasario 8 dieną jam buvo suteiktas Marijampolės garbės piliečio vardas.

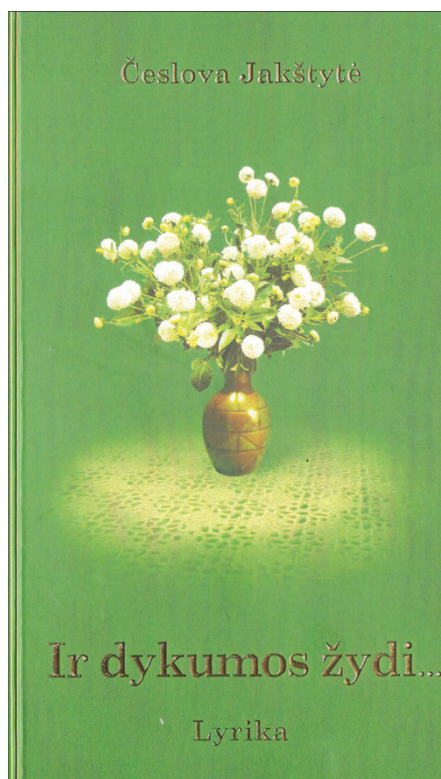
Ilgai ir uoliai besidarbavęs Kristaus vynuogyne 2021 m. spalio 5 dieną, sulaukęs 95-erių metų, vyskupas Juozas Žemėitis iškeliavo į Dangiškojo Tėvo namus.

„O sapnai – tie tikrovės šešėliai...“

Tai eilutė iš eilėraščio „Sapnai“, išspausdinto naujausiame Česlovo Jakštutės lyrikos rinkinyje, pavadintame „Ir dykumos žydi...“. Leidinyje – naujaisi, anksčiau niekur nepublikuoti eilėraščiai, kuriems, anot rinkinyje publikuojamo aprašymo, būdinga lyrinė-romantinė pasaulėjauta.

„Poezijos rinkinio temos – įvairuojančios. Tai – nemažos gyvenimiškos patirties paliktos pėdos. Žvilgsnis ne vien į savo, bet ir kitų žmonių dalią, jų dvasines būsenas, išgyvenimus, likimus. Gamta, kurios čia gausu, taip pat nepoetinis fonas – sielos savasties dalis. Na ir, žinoma, meilė – „su visais sentimentais skaisčiais“... - rašoma leidyklos „Piko valanda“ išleistame marijampolietės poezijos rinkinyje.

Tiems, kurie norėtų Lietuvos rašytojų sąjungos narės knygą turėti savo namų knygynėlyje, autorė siūlo kreiptis į P. Kriaučiūno bibliotekos knygų erdvę (pirmame aukšte) – ten rinkinį gausite dovanai. Siūlome skaitytojų dėmesiui vieną naujausių poetės eilėraščių.

Vėlinių vakarą

Liepsnoja žvakė –
Leidžiasi, mažėja,
Kraštai visai vašku
Apgargažėje. –
Ji tuoj sutirps...
Ar ten, danguos klaidžiuos,
Jūs matote,
Jog vėl už jus meldžiuos,
O mano brangūs
Gyvasties Davėjai? –
Nuneškit už jų sielas
Malda, Vėjai,
Ar tu, lakusis baltas
Debesie. –
Padėk prie Kristaus kojų –
Teesie...

Vilties dienos Šiluvoje

Šiluvos piligrimų centro informacija. Šiluvos šventovėje, kurioje Švč. Mergelė Marija yra tituluojama Ligonų Sveikata, jau ne vienerius metus paskutinį mėnesio penktadienį maldininkai būdavo kviečiami susirinkti į užtarimo pamaldas ir drauge patirti gydančią Dievo malonę.

Šių dienų pasaulyje, kuriame vis stipriau patiriame žmogiškąjį trapumą ir vilties mums reikia vis daugiau, Šiluvos šventovė tampa ypatinga vieta, kur šią viltį galime pagilinti ar naujai atrasti. Todėl kviečiame registruotis ir spalio 29 – 30 dienomis dalyvauti „Vilties dienų“ programoje Šiluvoje.

Viltis - tai nėra vien paguodos sauja, viltis suteikia akstiną veikti, gyventi, tikėti, nepasiduoti ir išlaikyti džiaugsmą bei ramybę išbandymuose. Todėl kviečiame drauge atrasti tikrąją, neblėstančią Viltį Šiluvos šventovėje, kurioje kiekvienas yra laukiamas,

išklausomas, randama laiko užtarimo maldai. Kviečiame registruotis į Vilties dienų programą paspaudus nuorodą: <https://bit.ly/3C1uYi7> arba tiesiogiai susisiekiant su Šiluvos piligrimų centru telefonu – 8-618 11701.

Visus, vienaip ar kitaip dvasioje sužeistus, paliečius ligos, slegiamus liūdesio, baimės, nevilties ar tuštumos, raginame atvykti. Šias kelias dienas jus lydės Šiluvoje tarnaujantys kunigai bei kunigai egzorcistai, sielovados bendruomenės „Gailėstingumo Versmė“ nariai, Šiluvos piligrimų centro ir Šiluvos Švč. Mergelės Marijos draugija.

Laukiame jūsų ir tikime, jog iš Šiluvos grįšite su Viltimi.

Dienos prasidės spalio 29-ąją, 17.15 val. Rožinio malda Bazilikoje.

Visą vilties dienų programą rasite interneto svetainėje <https://siluva.lt/renginiai/vilties-dienos-siluvoje/>.

„Sūduvos“ futbolo komanda - šventa karvė, o savivaldybė - melžiama

Tadas RAČIUS

Nepriklausomas Marijampolės savivaldybės tarybos narys

Ši pirmadienį vykęs savivaldybės tarybos posėdis parodė, jog absoliuti dauguma tarybos narių neskaičiuoja mokesčių mokančių savivaldybės gyventojų pinigų ir nesirūpina, kad jie būtų naudojami atsakingai bei tikslingai. Tarybos nariams, matyt, atrodo, kad savivaldybės biudžetas neribotas. Ypač kai kalbama apie Marijampolės „Sūduvos“ futbolo klubą.

Artėjant minėtam posėdžiui, tarybos nariams buvo išplatintas „Sūduvos“ klubo prezidento Vidmanto Murausko pasirašytas kreipimasis, kuriame, be kita ko, rašoma: „Siekiant išlaikyti sportinį konkurencingumą, Marijampolės vardo garsinimą Lietuvos čempionatuose bei Lietuvos vardo garsinimą UEFA turnyruose, prašome skirti papildomą 100 000 eurų (šimto tūkstančių) finansinę paramą 2021 metams, kurią panaudosime sutartiniams išsipareigojimams su klubo žaidėjais ir treneriais užtikrinti.“

Anot klubo prezidento, pinigų reikia, nes nemažai lėšų prarasta pernai neapgyvus šalies čempionų titulo, be to, negauta pajamų iš bilietų. Dėl to kaltas, žinoma, „covidas“. Lyg kitos komandos, įskaitant titulą iš „Sūduvos“ atėmusį Vilniaus „Žalgirį“, tokių problemų neturėjo!

Beveik visiems tarybos nariams tai nerūpėjo, kaip ir žinomo futbolo veterano iš Japonijos įsigijimo kaina – jis „Sūduvoje“ pasirodė likus dviem mėnesiams iki A lygos čempionato pabaigos, nors pagal „Sūduvos“ komandos paskutiniu metu rodomus rezultatus akivaizdu, kad iš esmės komandos žaidimo lygio nepakėlė. Kita vertus, gali būti, kad ši Japonijos futbolo žvaigždė „Sūduvos“ klubui atsiėjo nemažą dalį iš paprašytų 100 tūkstančių eurų.

Savivaldybė, kaip ir V. Murauskas, yra klubo dalininkė bei viena iš dviejų pagrindinių rėmėjų. Iš savivaldybės biudžeto šiemet jau buvo skirta šimtatūkstantinė suma „Sūduvos“ komandai. Per tarybos posėdį paklausiau mero Povilo Isodos, kokios sumos iš viso reikia „Sūduvos“ sutartiniams išsipareigojimams su klubo žaidėjais ir treneriais užtikrinti 2021 m. ir kokias sumas „Sūduvai“ minėtiems sutartiniams išsipareigojimams jau skyrė ar išsipareigojo skirti generalinis rėmėjas „Hikvision“, taip pat vienas iš pagrindinių rėmėjų V. Murauskui priklausanti UAB „Sumeda“ bei kiti rėmėjai. Deja, meras nesugebėjo atsakyti į mano klausimus. Bet paaiškėjo, kad būtent jis nusprendė inicijuoti prašomos 100 tūkstančių sumos skyrimą „Sūduvos“ komandai

net nesigilindamas į susidariusią situaciją ir nesiaiškindamas, ar prašoma suma bent jau yra pagrįsta.

Mano nuostabai, išskyrus mane, visi likusieji 26 tarybos nariai, kaip ir meras, taip pat visiškai nesigilino į minėtus klausimus.

Paaiškėjo, kad be manęs nė vienas tarybos nariui neįdomu, ar pagrįstai mokesčių mokėtojų pinigai naudojami remti komandą, kurios apie 80 proc.(!) pagrindinės sudėties žaidėjų sudaro legionieriai.

Galiausiai, neturėdami jokios konkrečios informacijos apie būtent tokį poreikį, beveik visi tarybos nariai – pozicija ir opozicija, išskyrus mane ir konservatorius Kostą Jankauską, Kęstutį Traškevičių bei Gintautą Vievėrsį, pritarė papildomų 100 tūkstančių eurų skyrimui „Sūduvos“ komandai. Neoficialiuose pokalbiuose kolegos tarybos nariai nurodė, kad nenori prieštarauti pinigų skyrimui „Sūduvos“ komandai, kadangi po to šios komandos gerbėjų bus laikomi vos ne Marijampolės priešais.

Nors išdrįsau prieštarauti neaiškiam papildomam „Sūduvos“ komandos rėmimui, tačiau tai jokiū būdu nereiškia, kad veikiu prieš šią komandą. Man, kaip tarybos nariui, kuris atsakingai vykdo savo pareigas, rūpi visų mūsų savivaldybės gyventojų interesai, o ne atskirų interesų grupių reikalai.

Negalėjau pritari ti šimtatūkstantinės sumos skyrimui iš savivaldybės biudžeto konkrečiai komandai, kai pats klubo prezidentas raštu kreipdamasis į tarybos narius nesugeba pagrįsti būtent tokios sumos poreikio, juolab kad savivaldybės biudžeto pinigais remdami „Sūduvos“ komandą mes savivaldybės gyventojų mokesčių pavidalu sumokėtai pinigais iš esmės remiame ten žaidžiančius užsieniečius, kai tuo tarpu Marijampolės sporto centro auklėtinių tėvai turi patys mokėti už vaikų treniruotes, vadinamuosius starto mokesčius, kad jų atžalos galėtų sportuoti ir dalyvauti varžybose, be to, už savo pinigus perka jiems uniformas, vis dar turi „susiorganizuoti“ transportą ir „susimesti“ degalams vaikų išvykoms į kitus miestus.

Kyla pagrįsti klausimai: kodėl mokesčių mokėtojų pinigai – šimtai tūkstančių eurų turi būti skiriami profesionaliam futbolo klubui, turinčiam bene geriausią infrastruktūrą Lietuvoje, kai šis klubas nesugeba išugdyti pamainos pagrindinei komandai, o „Sūduvos“ dublerių ekipa, „garsindama“ Marijampolę, „lyderiauja“ pačiame I-os lygos dugne, užimdama priešpaskutinę vietą? Kodėl vietoje to, kad atsakingai valdytų klubo finansus ir rūpintųsi pamainos rengimu, klubo vadovas tarybos nariams parašo formalų raštą net nesivargindamas jo pagrįsti ir per merą asmeniškai prašo papildomų pinigų iš savivaldybės biudžeto?

Kaip minėta, absoliuti dauguma tarybos narių pritarė „Sūduvos“ finansavimui, nes, pasak socialdemokrato Romualdo Makausko, anokia čia problema tokiai komandai papildomai skirti 100 tūkstančių eurų. Žinoma, ne problema, kai pinigai skiriami ne iš jo ir kitų sprendimui pritarusių tarybos narių kišenės. Visai nesudėtinga taip skirstyti mokesčių mokėtojų pinigus, tik ar atsakinga?

Man įdomu, kodėl finansiškai skriaudžiamos kitos mūsų savivaldybės komandos, sporto klubai ir įstaigos bei organizacijos, nors Marijampolės sporto strategijoje, kurią rengė žinomi ir autoritetingi vietinės sporto bendruomenės atstovai, o patvirtinto taryba, numatytas proporcingas visų sporto šakų finansavimas, prioritetą skiriant vaikams – Marijampolės ateities atletams? Kodėl ir dėl kokių priežasčių vos ne visas sportui skiriamas lėšas iš esmės monopolizavo minėtas futbolo klubas

bei „Sūduvos-Mantingos“ krepšinio komanda, kurių savininkus ir savivaldybės vadovus sieja tamprūs ryšiai?

Ar ne dėl to „Sūduvos-Mantingos“ komandai, kurios namų rungtynės nesutraukia nė šimto žiūrovų, taip pat kasmet iš savivaldybės biudžeto skiriama šimtatūkstantinė suma? Logiškai vertinant esamą situaciją, sudėtinga suprasti, ką mėginama įrodyti, kai komandai, kuri žaidžia ne aukščiausioje lygoje, iš savivaldybės biudžeto skiriami didžiuliai pinigai, nors visi tarybos nariai žino, kad miestas neturi arenos, atitinkančios aukščiausios lygos reikalavimus, todėl net ir iškovotas čempionų titulas nesudaro sąlygų pereiti į aukščiausią lygą?

Akivaizdu, kad valdantieji nenori patvirtinti tvarkos, atitinkančios Švietimo įstatymo ir Sporto įstatymo bei atitinkamų poįstatyminių aktų nuostatas, kuri užkirstų kelią iš savivaldybės biudžeto be aiškių kriterijų finansuoti konkrečias komandas, klubus ar įstaigas, o leistų savivaldybės biudžeto pinigų skirti konkrečiam mūsų savivaldybėje sportuojančiam vaikui, kaip sportinio ugdymo sportuojantiems vaikams, nepaisant to, kokios sporto šakos komandoje, klube ar įstaigoje jie sportuotų. Tokiu būdu būtų sudarytos sąlygos įvairių sporto šakų klubams ir įstaigoms veikti konkurencinėmis sąlygomis, sportuoti norintiems vaikams atsirastų galimybės rinktis, kur sportuoti, todėl natūraliai pakiltų teikiamų paslaugų lygis, o tai leistų mūsų savivaldybėje išauginti aukšto meistriškumo sportininkus. Tokią tvarką sėkmingai taiko ne viena savivaldybė ir tai, mano nuomone, yra sėkmingas pavyzdys siekiant užtikrinti racionalų savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimą bei aukštą sporto lygį.

Galiausiai, kalbant apie Marijampolės vardo garsinimą užsienyje reikia pripažinti, kad tai, deja, ne tik keletą rungtynių per metus Europos stadionuose sužaidžiančios „Sūduvos“ komandos nuopelnas. Šiemet senajame „Sūduvos“ stadione (Sporto gatvėje) vyko Lietuvos ir Danijos suaugusiųjų bokso rinktinė turny-

ras. Miesto, šalies bokso vadovai džiaugėsi pavykusių renginių, lietuvių pergale, o Danijos bokso rinktinės nariai, nors ir buvo labai patenkinti surengtu turnyru, tačiau dar labiau baisėjosi stadiono tualetais, juos fotografavo, kadangi grįžę namo norėjo parodyti, kokių tualetų vis dar yra Europos Sąjungoje! Štai čia tikrai Marijampolės „reklama“.

Senojo „Sūduvos“ stadiono, buvusios Žaidimų sporto mokyklos, kaip ir viso Marijampolės sporto centro infrastruktūra, yra apverktinos būklės ir ji kasmet prastėja. Vietinei sporto bendruomenei kyla esminis klausimas – kur dingo lėšos, kurias buvo numatyta sutaupyti optimizuojant mūsų mieste veikusias sporto įstaigas? Valdantieji jas žadėjo skirti sporto bazėms atnaujinti, trenerių darbo sąlygoms gerinti ir t. t. Ar tik nenukeliavo šie pinigai „užsieniečių legionui“, kuris vadinamas „Sūduvos“ futbolo komanda?

Klausimų daug, o atsakymų praktiškai nėra. Nes valdantieji priimtina viešuosius reikalus tvarkyti neskaidriai.

Paminėtina ir tai, kad buvo bandoma slėpti patį faktą dėl papildomų lėšų skyrimo „Sūduvos“ klubui, jo neviešinant, kadangi prieš tarybos posėdį oficialiai paskelbtame tarybos sprendimo projekte dėl savivaldybės biudžeto pakeitimo, kuriuo buvo paskirta papildoma pinigine parama „Sūduvos“ komandai, anksčiau minėtas „Sūduvos“ klubo prezidento V. Murausko raštas nebuvo nurodytas. Apie papildomos sumos skyrimą „Sūduvos“ komandai buvo lyg tarp kitko parašyta tik tarybos nariams skirto sprendimo projekto aiškinamojo rašto pabaigoje, turbūt tikintis, kad net ne visi tarybos nariai tai perskaitys. Šis aiškinamasis raštas niekur nebuvo pavišintas. Be to, šis klausimas į tarybos sprendimo projektą mero iniciatyva įtrauktas vos ne paskutinę akimirka.

Žodžiu, klausimas išspręstas taip, kaip tai daryti yra įpratę vietiniai socdemai. Deja, šiuo atveju įgyvendinti mero norus padėjo ne tik valdančioji dauguma, bet ir dalis opozicijos, kuri deklaruoja siekianti kontroliuoti valdančiųjų sprendimus.

ŠILTNAMIAI POLIKARBONATINIAI

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

DIDELIS PASIRINKIMAS

3x4 (12 m²) – 236 Eur
3x6 (18 m²) – 339 Eur
3x8 (24 m²) – 439 Eur

Tel. 8 657 99478

GREITAS pristatymas visoje Lietuvoje

Superkame auksą, sidabrą, gintarą, gintarinius karolius, medalius, ženklukus, laikrodžius, monetas ir kitą įvairų antikvariatą. Dirbame visoje Lietuvoje. Tel. 8-670 59488, 8-626 68561.

Pirkčiau garažą arba panašias patalpas Marijampolėje arba netoli jos. Kontaktinis tel. 8-690 40264.

Perku vienkiemį miške arba prie vandens su daugiau žemės. Tel. 8-611 01110.

Be tarpininkų pirkčiau butą Marijampolės mieste. Pirkčiau be paskolos. Tel. 8-698-08886.

PARDUODA

Parduodamas dviejų k. butas su žeme Bebruliškėse, Kazlų Rūdos r. Tel. 8-642 33366.

Parduodu naujus klausos aparatus (50 eur) ir žvejybos tinklą (40 eur). Tel. 8-678 66028.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius, jaunos, malkinius, iškirstus), žemes, sodybas. Tel. 8-676 41155.

Superkame visų markių automobilius. Gali būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8-675 80030.

PASLAUGOS

SIENŲ ŠILTINIMAS
į oro tarpus
Tel. 8 696 42 020

REIKALINGA

Raseinių rajone reikalingi darbuotojai: gyvulių ūkyje, mėsos ceche, kaulintojai, skerdikai moterys ir vyrai. Atlyginimas nuo 700 eu. Apgyvendiname, maitiname. Tel. 8-672 50316.

IEŠKOMI
taksi vairuotojai (-os)
vairuoti lengvąjį automobilį
Marijampolės mieste.
1424 Platformoje.

▪ Darbas pagal individualią veiklą, slenkančiu grafiku.

▪ Vairuotojo pažymėjimas B kategorijos (nuo 2 metų stažas).

Dėl išsamesnės informacijos skambinkite tel. +370 602 96095, kiekvieną dieną, įskaitant ir savaitgalius.

Baldų gamybos įmonė prie Kauno (LEZ teritorijoje)
IEŠKO įvairių sričių gamybos darbuotojų:

CNC operatorių, stalių-surinkėjų, medienos šlifuotojų, suvirintojų, metalo poliruotojų, šaltkalvių, frezuotojų, dažytojų, elektrinio krautuvo vairuotojų, valytojų, pagalbinių darbuotojų. *Pasirūpiname darbuotojų atvežimu į darbą ir atgal.*

Skambinkite tel.:
+370 655 51537
arba +370 655 44295.

IEŠKOME
pakuotojų-komplektuotojų
Kazlų Rūdoje!

Nemokamas transportas Marijampolės apskrityje!
Atlyginimas 480-580 Eur/mėn. į rankas, jei patogiu – mokamas kas savaitę!
Susisiekiame tel. 8-638 52472.

Darbas
AUTOKRAUTUVO
VAIRUOTOJAMS
Kazlų Rūdoje

Nemokamas transportas Marijampolės apskrityje!
Atlyginimas 670-700 Eur/mėn. į rankas.
Susisiekiame tel. 8-638 52472.

DĖMESIO

Informuojame žemės sklypų skl.146, skl.148 ir skl.133, esančių SB „Uosis“, Gulbiniškių k., Kalvarijos sav., sklypų naudotojus ar jų įgaliotus asmenis, kad UAB „EVVI“ matininkas (kvalifikacijos pažymėjimo Nr. 2M-M-1332) 2021-11-18 d. 11 val. vykdys žemės sklypo Nr.147, esančio SB „UOSIS“, Gulbiniškių k., Kalvarijos sav., ribų ženklinimo darbus. Prireikus išsamesnės informacijos, prašome kreiptis į matininką adresu J. Basanavičiaus a. 16-2, Marijampolė, el. paštu info@boldo.eu arba telefonu 8-610 70964.

Informuojame žemės sklypo, esančio

VIDARA STOGAI IR FASADAI

- Plieninės stogų dangos
- Lietaus nuvedimo sistemos
- Skardos lankstinių gamyba

SPECIALUS PASIŪLYMAS!

RUUKI PARTNERIS

PROFESIONALUS STOGŲ IR FASADŲ CENTRAS
Stoties g.14, Marijampolė, tel.8-699-46959

ALGA
K O N C E R N A S

PARDUODA

- Likusius nuo gamybos įvairius metalus dar tinkamus naudoti gamyboje.
- Naudotus metalo apdirbimo įrengimus, stakles ir įrankius.

NUOMOJA

- Patalpas biurui, gamybai, sandėliavimui ar kitai veiklai Marijampolėje, Gamyklų g.
- Patalpas Marijampolės centre, senamiestyje komercinei ar kitai veiklai Gedimino g. 1, Marijampolė.

**Daugiau informacijos www.turtas.alga.lt
arba telefonu 8 (686) 08077.**

**Skelbimai į laikraštį
telefonu, trumposiomis SMS žinutėmis!**

SMS žinutėje rašykite: MAML, palikti tarpą ir įrašyti savo skelbimą, toliau siųsti numeriu 1679. Žinutėje negali būti daugiau kaip 160 simbolių (skaičiuojami ir tarpeliai). Priešingu atveju, bus dvi žinutės ir kaina padvigubės. SMS kaina 4,34 €. Kilus neaiškumams skambinti 8-606 11813

Marijampolės sav., Balsupių k., sklypo kadastro Nr. 5112/0002:39, savininką, turto paveldėtojus ar jų įgaliotus asmenis, kad UAB „Metrum Lt“ matininkė Inga Sarpalienė (kvalifikacijos pažymėjimo Nr. 2M-M-652) 2021-11-08 d. 09:00 val. vykdys žemės sklypo kadastro Nr. 5112/0002:259, esančio Marijampolės sav., Balsupių k., ribų ženklinimo darbus. Prireikus išsamesnės informacijos, prašome kreiptis į UAB „Metrum Lt“ matininkę Inga Sarpalienę adresu Vytauto g. 34A, Marijampolė, el. paštu inga@metrumlt.eu arba telefonu 8-657-75706.

Informuojame žemės sklypo, esančio Marijampolės m., Kalvių g., sklypo kadastro Nr. 1801/0008:22, savininką, turto paveldėtojus ar jų įgaliotus asmenis, kad UAB „Metrum Lt“ matininkė Inga Sarpalienė (kvalifikacijos pažymėjimo Nr. 2M-M-652) 2021-11-08 d. 14:00 val. vykdys žemės sklypo kadastro Nr.1801/0008:60, esančio Marijampolės m., Kalvių g. 13A ribų ženklinimo darbus. Prireikus išsamesnės informacijos, prašome kreiptis į UAB „Metrum Lt“ matininkę Inga Sarpalienę adresu Vytauto g.34A, Marijampolė, el. paštu inga@metrumlt.eu arba telefonu 8-657-75706.

ĮRANKIŲ NUOMA

Nuo 5 iki 10 parų -15%

Nuo 11 ir daugiau parų - 30%

Nuomojantis įrankius 5 paras ir ilgiau,
sekmadienio mokestis neskaičiuojamas

☎ 8 650 32 667

📍 Stoties g. 47, Marijampolė

REIKALINGI
STATYBOS RITMAS

**PLATAUS PROFILIO
STATYBININKAI**

Atlyginimas nuo 1 100 eurų neatskaičius mokesčių

Kreiptis:
**Gamyklų g. 3,
Marijampolė**
**tel. 8 652 50618;
8 343 71450.**

**TOBULI
Melagiai**

Lapkričio 9 d. 18 val.
Marijampolės kultūros centras

DOMINO!
TEATRAS

Bilietus įsigykite:
www.dominoteatras.lt

Į koncertą kviečia

M. K. Čiurlionio
kultūros ir
paveldo fondas

**Spalio 28 d.
(ketvirtadienį)
18 val.**

*Dramos teatro
mažoje salėje (P.
Armino g. 2.) Jau-
nimo teatro aktoriai
Saulius Sipaitis ir
Vytautas Taukinaitis
pristato programą
„Sustok, akimirksni
žavingas“.*

Įėjimas nemoka-
mas, tik su galimy-
bių pasu.

Registracija
tel. 8-667 01110
nuo 12 val.
iki 14 val.
ir nuo 17 val.
iki 18 val.

GAMYKLŲ G. 3, MARIJAMPOLĖ,
TEL. (8 343) 70744, 8 699 12591

UAB Ekobetonas
GAMINA ĮVARIŲ RŪŠIŲ BĖTONĄ
IR BĖTONO MIŠINIUS
BĖTONAS PRISTATOMAS BĖTONO SIURBLIAIS, BĖTONVEŽĖMIS IR SAVIVARČIAIS
METALO GAMINIAI (ARMATŪRA)
Tel. 8 655 04687

STATYBOS RITMAS
Gamyklų g. 3, Marijampolė
Tel. (8 343) 71450, info@sr.lt

**KASAME KŪDRAS
ILGASTRĖLIU EKSĖAVATORIUMI**

Transporto ir statybinių mechanizmų nuoma:
Tel.: 8 699 49060, (8-343) 70482 www.sr.lt

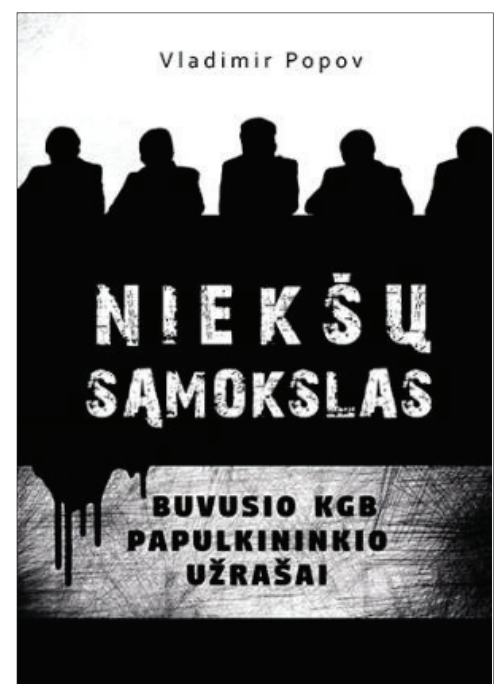
Leidykla „Briedis“ pristato

Ar KGB – tai jau praeitis? Knygos autorius Vladimiras Popovas, devyniolika metų pradirbęs KGB bendradarbiu, agentūriniu operatyviniu, pateikia unikalių liudijimų: faktų, sąsajų, biografijų, prisiminimų, siaubingų ir komišku nutikimų. Neįtikėtinais susiraizgę likimai, agentūrinė informacija, žvalgyba, kontržvalgyba, verbavimas, žudymas, neišvaizduojami pinigų, deimantų, aukso srautai – visa tai iš pirmų lūpų, be nutylėjimų, veidų ar pavardžių slėpimo. KGB buvo apraizgęs viską ir visus: mokslininkus, sportininkus, menininkus, dvasininkus, studentus ir, be abejo, kadruosius darbuotojus. Toks buvo ir knygos autorius KGB papulkininkis V. Popovas, todėl nuo pirmųjų eilučių tampa aišku – melo čia nėra.

Ši V. Popovo knyga – tai mėginimas apibendrinti jo, kaip buvusio saugumiečio, patirtį ir žinias, paanalizuoti, kas vyko Sovietų Sąjungoje jos saulėlydžio laikotarpiu, kas lėmė SSRS griūtį ir buvusio kadrinio KGB karininko Putino Rusijos – naujo tipo šalies, valdomos to paties valstybės saugumo, – susikūrimą.

1991 m. spalį pagaliau iš KGB atleistas V. Popovas nutraukė ryšius su šia organizacija ir dabar gyvena Kanadoje.

Prie šios knygos struktūros ir turinio kūrimo stipriai prisidėjo iš Rusijos emigravęs žinomas amerikiečių istorikas Jurijus Felštinskis.

Kitas
numeris
išeis
lapkričio 11 d.

NEMOKAMA „Miesto laikraštis“ (ISSN 1822-5667) leidžia UAB „Regionas“ (įmonės kodas 122210251, 92 proc. akcijų priklauso UAB koncernui „Alga“). 2021 metais laikraštis leidžiamas du kartus per mėnesį. Redakcijos adresas Kauno g. 15 (6 kab., II a.), LT-68178 Marijampolė, tel. 8-605 99998, el.p. miesto@miesto.lt. Vyriausiasis redaktorius Vytautas Žemaitis, el.p. zemaitis@miesto.lt, reklamos vadovė Inesa Kazlauskienė, tel. 8-605 99998, el.p. reklama@miesto.lt, vyriausioji dizainerė Kristina Budrienė. Šio numerio tiražas 8 020 egz. Spausdina spaustuvė Ignatkose (Balstogė, Lenkija). Užsakomųjų straipsnių pavadinimai – pasvirusiu šriftu. Už reklamos ir užsakomųjų straipsnių turinį atsako užsakovas.

Vienintelis efektyvus kataraktos gydymas - operacija

Regėjimas – vienas svarbiausių žmogaus jutimų, suteikiantis apie 95 proc. informacijos apie mus supančią aplinką. Tačiau yra tokių ligų, dėl kurių regėjimo dovana galima prarasti. Viena iš jų – katarakta. Kas tai per liga, kada reiktų susirūpinti ir kaip gydyti kataraktą?

Katarakta – akies lęšiuo sudrumstėjimas, galintis sukelti visišką apakimą. Ši akių liga dažniausiai išsivysto vyresnio amžiaus žmonėms, kadangi su metais akies lęšiuo palaipsniui drumstėja, tačiau genetinis polinkis, akių sumušimai, traumos, tam tikros ligos, kenksmingos darbo sąlygos ir kt. gali nulemti kataraktos pasireiškimą ir jaunesnio amžiaus žmonių tarpe.

Kataraktos simptomai

Katarakta pirminėse stadijose pasireiškia susilpnėjusiu regėjimu. Žmogus mato neryškiai, tarsi pro nešvarų stiklą, vaizdai atrodo susilieję, drumzlini. Kartais daiktai dvigubina ar būna matomi gelsvame fone. Ligai progresuojant rūkas akyse didėja, darosi sunku skaityti, vairuoti automobilį, atsiranda trukdžiai norint užsiimti įprasta veikla. Lęšiuo visiškai sudrumstėjus regėjimas išnyksta.

Šiuolaikiškas kataraktos gydymas

Medikamentinio ligos gydymo nėra. Sergant katarakta vienintelė išeitis – drumsto lęšiuo pakeitimo operacija. Daugeliu atvejų kataraktos operacijos atliekamos netaikant bendrosios anestezijos, o vietiškai, vaistų pagalba nujautrinant akį. Todėl operacijos metu žmogus išlieka sąmoningas, tačiau visiškai nejaučia skausmo. „Akių chirurgijos centre“ naudojant moderniausias oftalmologines

chirurginę įrangą akyje padaromas mikro pjūvis, kuris itin mažai traumuoja akį. Per jį specialiu ultragarsiniu aparatu – fakoemulsifikatoriumi, susmulkinamas bei pašalinamas drumstas lęšiuo ir implantuojamas dirbtinis lęšiuo. Kadangi pjūvis labai mažas, jo siūti nereikia, žaizda greičiau užgyja. Kataraktos operacija neskausminga, trunka 30 min., po operacijos nereikalingas stacionarus gydymas, pacientas išleidžiamas gydytis į namus.

Regėjimas po operacijos

Ištobulėjus oftalmologinei įrangai bei dirbtinių lęšiuo savybėms, kataraktos operacija tapo labai efektyvi. Po operacijos didžiajai daugumai pacientų regėjimas sugrįžta jau kitą dieną ar praėjus keletai savaičių, todėl pacientas gali imtis įprastinės veiklos ir pomėgių. Pasak „Akių chirurgijos centro“ gydytojų, svarbiausia nelaukti, kol regėjimas prarandamas galutinai. Ilgai delsiant katarakta subręsta, lęšiuo pasidaro „kietas“. Tokiu atveju operaciją techniškai sunkiau atlikti, padidėja operacinių ir pooperacinių komplikacijų rizika. Be to, kataraktai progresuojant, gali padėti akispūdis, galima susirgti nepagydoma liga – glaukoma.

Operuoja gydytojai profesionalai

„Akių chirurgijos centre“ operacijos atliekamos pasitelkiant naujausias technologijas ir kokybiškiausias priemones. Kataraktos operacijoms naudojama fakoemulsifikacija, tai labiausiai paplitęs kataraktos pašalinimo metodas Europoje, JAV ir Japonijoje. „Akių chirurgijos centre“ dirba profesionali patyrusių specialistų komanda, operuoja gydytojai Saulius

Kryžiažodis

Sudarė Danutė Šulcaitė

	V. Šekspyro komedija „Vindzoro ...“	Atrakcionų parkas	Kurortas prie Juodosios jūros	Rašytojas ir lakūnas Antuanas de ...-Egziuperi		6		Dviejų korpusų laivas
↙			↓	↓	Vandens ar oro siurblys		Atmosferos sąlygų būseną tam tikru laiku	Palankumas, malonė
	Ne dūmai – o akis graužia, ne alus – o puotoja. Kas?	8	Nekantumas, nerimavimas	→	Bažnyčios palatpa laidoti		1	
	Duoti kryptį, sukti		Prancūzų dailininkas ... Matissas	→			Automobilių sporto klubas	Mažorinės dermės žymėjimas muzikoje
↙						Dž. Verdžio opera		3
	Siaubo trileris su N. Kidman „Mirtina ...“	... .. traktoriukas, garsiai burzgia moloriukas“		Paskui, po to, vėliau	→			
↙			Žuvų kiaušinėliai	Australijos sterblinis lokiukas	→	Taurės pavidalo duburys kalnuose		7
	Mažytis visžalis durpynų krūmokšnis		5					
	Filmas, išgarsinęs Stiveną Sigalą					Skandinavijos oro linijos		
↙								
	4							
	Lazerinis įrenginys objektų vietai nustatyti	Rusų estrados legenda ... Pugačiova	→				2	
	Veidrodis akies lauziamajai gebai tirti							

1	2	3	4	5	6	7	8

Kryžiažodžio atsakymus SIŪSKITE trumposiomis SMS žinutėmis

1679

SMS žinutėje rašykite: **SMS kaina 0,57 €**

RK1, palikti tarpą, įrašyti atsakymą ir vardą, pavardę.

Atsakymus siųskite iki lapkričio 9 d. 12 val. Laimėtojas bus paskelbtas kitame laikraščio numeryje Kilus neišskumams skambinti 8-606 11813

Kryžiažodžio (Nr. 21) atsakymas: **BRUNETAS**

Vertikaliai: *Septintokai. Alkanas. Ar. Volanas. Asilo. Ramiai. Kukas. Salotinė. Krūmas. Kata. Skus. Alt. Trak. Onagrai. Ašos. Air.*

Horizontaliai: *Vaivorykštė. Kalambūras. Prarasi. Niasas. Aliaskos. Nususo. Uno. Koksas. Uta. Kitara. Analai. Spygsė. TIR.*

Ačas, Algirdas Šidlauskas ir Vytautas Jašinskas. Tai puikūs savo srities specialistai, atlikę ne vieną sudėtingą akių operaciją, kas leido įgyti neįkainojamos patirties. Jei katarakta, vargina jus ar jūsų artimuosius, nedelskite – patikėkite savo regos problemas šios srities profesionalams.

Visus, kuriems gydytojai diagnozavo kataraktą ir reikia atlikti operaciją, kviečiame į „Akių chirurgijos centrą“, esantį Savanorių pr. 66, Kaune. Šiuolaikinė mikrochirurginė įranga, kokybiškos priemonės, profesionali patyrusių specialistų komanda padės pasiekti puikių rezultatų.

Registruokitės telefonu (8 37) 750 805. www.akiuchirurgija.lt

Kur ir kada kreiptis dėl reabilitacijos po COVID-19 ?

Didėjant dėl koronaviruso infekcijos hospitalizuojamų pacientų ir persirgusių šia liga skaičiui, auga poreikis medicininės ar psichosocialinės reabilitacijos. Ką reikia žinoti, kad šių paslaugų išlaidos būtų kompensuojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) lėšomis?

Valstybinės ligonių kasos (VLK)

specialistų teigimu, žmonės, kurie persirgo COVID-19 ir jaučia nepageidaujamus liekamuosius reiškinius, turėtų nedelsdami kreiptis į gydytojus. „PSDF lėšomis apmokamos tiek stacionarinės, tiek ambulatorinės medicininės ir psichosocialinės reabilitacijos paslaugos pacientams gali būti suteiktos ne vėliau nei praėjus

3 arba tam tikrais atvejais 6 mėnesiams po gydymo ligoninėje“, – perspėja VLK vyr. specialistė Rimantė Vencloviene.

Pasak jos, ne vėliau nei praėjus 3 mėnesiams po gydymo ligoninėje ambulatorinė ar stacionarinė medicininė reabilitacija gali būti skiriama tiems pacientams, kuriems COVID-19 lkomplikavosi

plaučių uždegimu ar pokovidiniu sindromu su liekamaisiais reiškiniais. Pavyzdžiui, išliko varginantis dusulys, nuovargis, silpnumas, skausminis sindromas ir kiti simptomai.

Tuo tarpu ne vėliau nei po 6 mėnesių nuo išrašymo iš ligoninės, PSDF biudžeto lėšomis apmokamą medicininę ar psichosocialinę reabilitaciją gali gauti tie pacientai, kuriems pasireiškė pokovidinis sindromas su liekamaisiais neuropsichiatriniais simptomais. Tai yra nuovargiu, miego sutrikimais, koncentracijos susilpnėjimu, atminties pablogėjimu ir kt. Taip pat kai smarkiai sutriko įprasta žmogaus veikla, elgesys, socialinė adaptacija.

R. Vencloviene pabrėžia, jog visais atvejais dėl PSDF lėšomis kompensuojamų reabilitacijos paslaugų pirmiausia reikia kreiptis į savo šeimos gydytoją ar gydančią gydytoją, jei pacientas dar tebėra ligoninėje. Prireikus, jie išrašys siuntimą pas fizinės medicinos ir reabilitacijos (FMR) gydytoją ar gydytoją psichiatrą. Į pirminio lygio gydytoją psichiatrą, pacientas gali kreiptis ir be šeimos gydytojo siuntimo. Gydytojas psichiatras ar FMR gydytojas, įvertinę paciento biopsichosocialinių funkcijų sutrikimo laipsnį ir būklės sunkumą, spren-

džia dėl reabilitacijos poreikio ir informuoja pacientą apie tolimesnę gydymo eigą.

„Pacientui gali būti skiriama iki 20 ar 25 pirmojo etapo ambulatorinės reabilitacijos priemonių: ergoterapijos, kineziterapijos, fizioterapijos ar masažo. O sunekniais atvejais šeimos ar gydančio gydytojas, remdamasis FMR gydytojo rekomendacijomis, gali išrašyti siuntimą į kompensuojamą stacionarinę ar ambulatorinę reabilitaciją. Tuo tarpu gydytojas psichiatras gali paskirti psichosocialinę reabilitaciją, kuri taip pat gali būti ambulatorinė ar stacionarinė. Taigi, kokia medicininė pagalba reikalinga pacientui konkrečiu atveju, gali nuspręsti tik gydytojai“, – pabrėžia ligonių kasų specialistė.

Svarbu žinoti, kad tiek ambulatorinės, tiek stacionarinės reabilitacijos paslaugas pacientas gali gauti jo paties pasirinktoje medicinos įstaigoje, tai yra ten, kur jam patogiausia. Tačiau, kad šios paslaugos būtų kompensuojamos, svarbu, jog ne tik pacientas būtų apsidraudęs privalomuoju sveikatos draudimu, bet ir jo pasirinkta gydymo įstaiga būtų sudariusi sutartį su teritorine ligonių kasa.

Ligonių kasų duomenimis, nuo šių metų pradžios iki rugsėjo mėnesio (imtinai) Lietuvoje reabilitacijos paslaugas gavo arti 4 tūkst. žmonių, persirgusių koronavirusu.

Koks gydymas apmokamas sergantiems ir persirgusiems COVID-19?

- Turint nusiskundimų – kreiptis į savo šeimos gydytoją.
- Šeimos gydytojas paskiria reikiamus tyrimus, jei reikia, išduoda siuntimą gydytojo specialisto konsultacijai.
- Jeigu tyrimą atlikti paskiria šeimos gydytojas arba gydytojas specialistas (turint siuntimą), tuomet šios paslaugos yra apmokamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF).
- Jeigu pacientas tyrimus pasirenka savo iniciatyva, jų faktinę kainą apmoka pats.
- Persirgus COVID-19 galima gauti apmokamas iš PSDF medicininės ir psichosocialinės reabilitacijos paslaugas.

Daugiau informacijos www.ligoniukasa.lv.lt

Valstybinė ligonių kasa Rūpimus klausimus galima pateikti info@vlk.lt arba (8 5) 232 2222.

Išskirtiniai „Tele2“ pasiūlymai „Samsung Galaxy“, „iPhone 12“ ir „Fonos M1“ telefonams

Gyvenimas be išmaniojo telefono jau neįsivaizduojamas. Norintiems atsinaujinti savo įrenginį – dabar pats metas operatoriaus salonuose ir internetinėje parduotuvėje www.tele2.lt pasinaudoti sumaniais pasiūlymais ir išmaniuosius įsigyti pigiau.

„Siekiamo, kad kasdien naudojamus išmaniuosius vartotojai galėtų įsigyti patraukliomis kainomis. Populiariausių gamintojų modelius dabar galima įsigyti pigiau ir su dovanomis“, – sakė Petras Masiulis, „Tele2“ generalinis direktorius.

„Samsung“ telefonai net iki 32 proc. pigiau

„Samsung“ gerbėjams – auksinis ruduo. Šiuo metu populiariems telefonų modeliams – „Samsung Galaxy A52s 5G“ (128 GB), „Samsung Galaxy S20 FE“ (128 GB) – taikomos nuolaidos net iki 32 proc.

Pavyzdžiui, minėtą „Samsung Galaxy A52s 5G“ (128 GB) dabar galite įsigyti vos už 399 Eur, mokant visą sumą iškart. Su planu „Neriboti GB“ ir pasirašant 24 mėn. sutartį, įrenginio kaina tik 199 Eur. Modelis turi galingą „Qualcomm“ procesorių, ištvėrimingą 4500 mAh talpos bateriją, ryškų 6,5 colių įstrižainės „Super AMOLED“ ekraną ir keturgubą, 64 MP raiškos pagrindinę kamerą.

Telefonus galite įsigyti mokant visą sumą iš karto arba nurodytomis įmokomis su bet kuriuo www.tele2.lt pasirinktu planu ir 24 mėn. sutartimi bei pradine įmoka, atitin-

kamai pagal modelius, nuo 1 Eur arba nuo 70 Eur. Įrenginiams papildomai taikomas vienkartinis 5,25 Eur laikmenos mokestis.

Belaidės ausinės dovanų – perkantiems „Samsung Galaxy S21 5G“ serijos telefoną

Kitas vertingas „Samsung“ pasiūlymas – galimybė gauti dovanų „Samsung Galaxy Buds2“ belaidės ausines. Jos dovanuojamos visiems, perkantiems vieną iš „Samsung S21 5G“ serijos telefonų.

Telefonus galite įsigyti su bet kuriuo www.tele2.lt pasirinktu planu ir 24 mėn. sutartimi bei pradine įmoka nuo 1 Eur. Dovanos vertė 149 Eur. Įrenginiams papildomai taikomas vienkartinis 5,25 Eur laikmenos mokestis. Dovana už 0,01 Eur prie užsakymo bus pridėta skambučio su konsultantu metu.

Įsigijusiems „Galaxy Z Flip3 5G“ arba „Galaxy Z Fold3 5G“ – išmanusis laikrodis dovanų

„Galaxy Z Flip3 5G“ (128 GB) pirkejai dovanų gaus išmanųjį laikrodį „Samsung Galaxy Watch4 LTE (40/44 mm)“. Dovanos vertė, atitinkamai pagal laikrodžio modelį, yra 319 Eur arba 349 Eur.

Tuo tarpu perkant „Galaxy Z Fold3 5G“ (256 GB ir 512 GB), dovanojamas išmanusis laikrodis „Samsung Galaxy Watch4 Classic LTE (42/46 mm)“. Dovanos vertė, atitinkamai

pagal laikrodžio modelį, yra 419 Eur arba 449 Eur.

Telefonus galite įsigyti su bet kuriuo www.tele2.lt pasirinktu planu ir 24 mėn. sutartimi bei pradine įmoka nuo 1 Eur. Įrenginiams papildomai taikomas vienkartinis, valstybės nustatytas, 5,25 Eur laikmenos mokestis. Dovana už 0,01 Eur prie užsakymo bus pridėta skambučio su konsultantu metu.

Pasiūlymas „iPhone“ gerbėjams

Už patrauklią kainą šiuo metu galite įsigyti populiariuosius „iPhone 12“ (64 GB) ir „iPhone 12 Pro“ (128 GB ir 256 GB). Modeliai pasižymi geriausiu savo klasėje „A14 Bionic“ procesoriumi, filmavimu unikaliu „Dolby Vision“ formatu, 6,1 colių įstrižainės „Super Retina XDR OLED“ ekranu ir dviguba 12MP kamera bei dukart vaizdą artinančia kamera su teleobjektyvu „Pro“ modelyje.

Telefonus galite įsigyti mokant visą sumą iš karto – atitinkamai pagal modelius – 789 Eur, 1059 Eur ir 1179 Eur arba nurodytomis įmokomis su bet kuriuo www.tele2.lt pasirinktu planu ir 24 mėn. sutartimi bei pradine įmoka nuo 118 Eur („iPhone 12“) arba nuo 159 Eur („iPhone 12 Pro“).

Kokybiškas išmanusis „Fonos M1“ – ypač patrauklia kaina

Ieškantiems patikimo telefono už gerą kainą, puikiai tiks ketvirtasis,

Lietuvoje kurtas, „Fonos“ išmaniųjų įrenginių linijos modelis „Fonos M1“ (64 GB), tęsiantis visiems prienamų išmaniųjų tradicijas.

Kompaktišrame korpuse tilpo 6,3 colių įstrižainės, FHD+ raiškos LCD ekranas, padengtas tvirtu „Gorilla Glass“ stiklu.

Telefonas taip pat turi didžiulę 4150 mAh talpos bateriją, keturgubą galinę kamerą su 32 MP pagrindiniu jutikliu. Komplekte rasite ir papildomą apsaugos dėkliuką.

Telefoną galite įsigyti mokant visą 189 Eur sumą iš karto arba nuro-

dytomis įmokomis su bet kuriuo www.tele2.lt pasirinktu planu ir 24 mėn. sutartimi bei pradine įmoka nuo 1 Eur.

Įrenginiui papildomai taikomas vienkartinis, valstybės nustatytas, 5,25 Eur laikmenos mokestis.

Daugiau informacijos apie visus pasiūlymus – svetainėje www.tele2.lt, „Tele2“ salonuose arba paskambinus telefonu 117.

Pasiūlymų laikas, telefonų ir dovanų kiekis ribotas.

TELEFONAI PIGIAU!

FONOS M1 SAMSUNG Galaxy S21 5G iPhone 12 Pro

TELE2

Desertas iš... pupelių

Brigita BARATINSKAITĖ, „Maximos“ Maisto gamybos departamento vadovė. Pupelės yra tokios universalios, kad gali būti naudojamos gaminti ne tik troškinius ar salotas, bet ir desertus. Tokių šių ankštinių daržovių kulinarinį potencialą puikiai atskleidžia skirtingų pasaulio virtuvių tradicijos.

Pavyzdžiui, Kroatijoje įprasta valgyti patiekalą „Punjani“. Tai pupelėmis ir žirniais įdaryti artiškai. Azijoje valgomos japoninės pupuolės, pasižymintys stipriu ir saldžiu riešutu aromatu. Iš jų, agarų ir cukraus gaminama saldi pasta. Toks pupelių patiekalas naudojamas desertams. Visgi, matyt, nėra didesnių šių ankštinių daržovių gerbėjų už Pietų Amerikos gyventojus. Be pupelių sunkiai įsivaizduotume tiek Meksikos, tiek pietinės JAV dalies virtuvę.

Pupelės turi angliavandenių, baltymų, krakmolo, organizmui būtinų vitaminų, kalio, cinko, vario, geležies. Todėl jas itin rekomenduojama valgyti sergantiems kepenų, inkstų ligomis, cukriniu diabetu.

Šios ankštinės daržovės leidžia lengviau įveikti ir žarnyno infekciją, naujingos besiskundžiantiems bronchiniais susirgimais, odos problemomis. Tačiau dažnai pupelių atsisakoma dėl jų keliamo pilvo pūtimo. To išvengsite į patiekalus su šiomis ankštinėmis daržovėmis įdėję prieskoninio augalo dašio arba mėtų.

Visą minėtą naudą organizmui pupelės išsaugo netgi būdamos konservuotos.

Norintiems sumažinti druskos perteklių rekomenduojama minutę produktą perplauti tekančiu vandeniu.

Savo ruožtu šviežias pupeles prieš verdant reikėtų kelias valandas pamirkyti. Jas taip pat patartina virti be druskos, pasūdyti tik pačioje pabaigoje.

Sausainiai su spanguolėmis

Reikia: 250 g šviežių pupelių, 2 kiaušinių, 4 arbatinių šaukštelių kakavos, žiupsnelio druskos, tiek pat maltų čili pipirų, 1 valgomojo šaukšto džiovintų spanguolių, 2 valgomųjų šaukštų medaus.

Gaminimas: iš vakaro užmerkite pupelas, ryte išvirkite, leiskite atvėsti. Tada jas sutrinkite iki vientisos masės.

Į pastarąją sudėkite visus turimus ingredientus, išmaišykite.

Šaukštu kepimo skardoje suformuokite sausainius, kepkite 180 laipsnių temperatūros orkaitėje apie 15 minučių.

Šis saldėsis gaminamas be miltų ir pridėtinio cukraus, todėl mėgautis galima neskaiciuojant kalorijų ar nepriekaištaujant sąžinei.

Pastelinių spalvų Achilo gėlė kraujažolė

Živilė BILOTAITĖ-JOKUBAUSKIENĖ, Kauno botanikos sodas. Ne tik kuklus pievų ar pakelių augalas, bet ir daili prašmatniausių gėlynų puošmena. Ilgą laiką ji buvo vertinamos dėl vaistinių ir prieskoninių savybių. O štai gėlynuose kraujažolėms išpopuliarėti prireikė laiko.

„Dar gilioje senovėje į darželius buvo sodinamos gamtoje atrinktos dekoratyvesnės kraujažolių formos, pvz., rožiniais ar violetiniais žiedais. Šią atranką ir galime laikyti kraujažolių selekcijos pradžia. Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Botanikos sode Kaune daugiamečių augalų gėlynuose auginama per dvidešimt kraujažolių veislių, stebinančių lankytojus įvairove ir neįprastais ryškiaspalviais žiedynais.

Neatvežtinės tik trys rūšys

Kraujažolės (*Achillea*) – astrinių (*Asteraceae*) šeimos žolinių augalų gentis, kurioje yra apie 145 rūšys. Pasak legendos, Trojos kare mitinis herojus Achilas kraujažolėmis gydė žaizdas, todėl šiam augalui buvo suteiktas lotyniškas *Achillea* vardas. Kraujažolės plačiai paplitusios visame pasaulyje. Jos auga pievose, pakelėse, smėlynuose Europoje, Azijoje, Šiaurės Amerikoje. Lietuvoje plačiausiai paplitusi visiems pažįstama paprastoji kraujažolė.

„Tai viena dažniausių mūsų floros rūšių, randama pievose, ganyklose, šlaituose, pamiškėse, dirvonuose, pakelėse, palaukėse, kiemuose. Gamtoje paprastosios kraujažolės žiedynų spalva labai varijuoja: dažniausiai randami augalai įvairių atspalvių baltais žiedynais, tačiau pasitaiko ir rožinių ar violetinių. Krantinė kraujažolė Lietuvoje apyretė ir prieraiši paupių pievoms ar krūmynams. Pati rečiausia yra pievinė kraujažolė, kurią galima rasti paupių ar paežerių pievose. Visos kitos rūšys yra atvežtinės“, – sako VDU Botanikos sodo skyriaus vadovas Arūnas Balsevičius.

Nuo aukštaūgių iki pilnavidurių

„Alabaster“

Po pirmųjų populiarumo susilaukusių veislių sėkmės selekcininkai išsikėlė uždavinį išvesti veislių su kitokios spalvos žiedais. Pirmajam tai pavyko Wilhelmui Kikilusui, kuris išvedė sėkmingai įvertintas veisles: „Apfelblüte“ (šviesiai rožinė), „Hoffnung“ (kremtinė), „Fanal“ (ryškiai raudona) ir „Lachsschönheit“ (lašišos rausvumo). Po kurio laiko buvo išvestos ir pilnavidurės kraujažolių veislės: „The Pearl“, „Double Diamond“, „Flore Pleno“.

Išskirtinė kraujažolių savybė – jų žiedų spalvos nuolat kinta nuo pumpurų formavimosi iki žydėjimo pabaigos, todėl viename kere galima pamatyti skirtingų atspalvių žiedynus. Dekoratyvūs ne tik šių augalų žiedai, bet ir lapai – nuo pilkos iki tamsiai žalios spalvos.

Botanikos sode Kaune, tarp keliasdešimties įvairiaspalvių kraujažolių veislių, galima pamatyti kreminius žiedynais žydinčią „Alabaster“, užaugančią iki 75 cm aukščio – jos žiedai žydėjimo pradžioje būna švelniai gelsvi, o vėliau šviesėja. Taip pat čia auga Karališkosios sodininkystės draugijos apdovanotos veislės „Belle Epoque“ (rožiniais žiedais) ir „Hella Glashoff“ (geltonais žiedais). Džiugina akį ir viena aukščiausių veislių – vingiorykštinė kraujažolė „Gold Plate“ ryškiais, neblunkančiais geltonais žiedais, užauganti iki 90–150 cm. Oranžiniais žiedais žydi „Terracotta“, oranžiškai raudonai – „Safran“, baltai – „Schneetaler“, šviesiai rožiniai – „Wesersandstein“.

„Terracotta“

Ilgai žydinti ir nereikli gėlė

Kraujažolės vertinamos dėl nereiklumo augimo sąlygoms. Dauguma rūšių gerai auga sausoje arba drėgnoje (bet ne šlapioje) dirvoje. Derlingoje žemėje augalai vešlesni, žiedai ryškesni, žiedynai didesni. Kraujažolės šviesomėgės, bet pakenčia lengvą pavėsį. Saulėkaitoje augančių kai kurių ryškiaspalvių kraujažolių žiedų spalva išblunka. Daugelis gėlių yra atsparios ligoms ir kenkėjams, tačiau kai kurias veisles karštu ir drėgnu oru gali pažeisti grybinės ligos (puviniai).

Želdynuose kraujažolės sukuria lengvumo įspūdį, pasteliniai jų žiedų atspalviai puikiai papildo tuo pat metu žydinčių gėlių – šiušelių, levandų, veronikų, šalavijų, rusmenių, penstemonų, astrų, liūtpėdžių, notrų, katžolių, baltagalvių, monardų, ežiuolių, žiognagių ir daugelio kitų – įvairovę.

Ankstyvos veislės padeda žydėti birželio mėnesį, vėlyvos žydi iki vasaros pabaigos. Žydėjimo trukmę galima prailginti išskynus dalį žiedynų – tuomet augalas išleidžia naujus, tiesa, jie būna smulkesni ir ne tokie ryškūs.

Kraujažolių žiedynai naudojami skintų ir džiovintų gėlių kompozicijose.

Jei norite auginti patys

Botanikos sodo vyr. sodininkė Indrė LUKŠYTĖ pataria: nuolat išskindami nužydėjusius kraujažolių žiedynus ne tik pratęsite jų žydėjimo laiką, bet ir sustiprinsite augalą – jis sparčiau augs, bus vešlesnis;

kai kurios veislės kartais gali žūti po pirmų auginimo metų. Norint, kad augalas gerai augtų, reikia jį nuolat stebėti – jeigu pastebite, kad kraujažolė prastai auga, sodinkite į kitą vietą, nupjaukite žiedynus, dažnai purenkite dirvą apie kraujažolių šaknis, kurios yra paviršiuje;

kraujažolių rūšys dauginamos sėklomis, kero dalijimu, auginiais, o veislės – tik kero dalijimu, auginiais;

kraujažolės kero dalijimu galima persodinti nuo pavasario iki rudens, tačiau reikėtų vengti augalus daugininti sausrų, karščių ar žydėjimo metu;

pasodinus tinkamu laiku, gausiai tręšiant kompleksinėmis trąšomis, laistant, augalas gali jau pirmais metais taip suvešėti, kad jį galima padauginyti kero dalijimu.

„Paprika“ (paprastoji kraujažolė)

VDU Kauno Botanikos sodo nuotraukos